

**ЗВІТ
ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ
Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади
на 2021-2027 роки**

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА.....	5
1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ, ЇЇ ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ	6
2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	14
3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	32
4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, В ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ).....	35
5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ.....	41
6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ; В ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ,	

СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 РОКІВ ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ – 50-100 РОКІВ), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ.....45

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ Й ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ.....52

8. ОБГРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, В ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ Й ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ55

9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ Й ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ59

10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ60

11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)67

12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ.....68

УМОВНІ ПОЗНАЧЕННЯ

МТГ – міська територіальна громада

ТОВ – товариство з обмеженою відповідальністю

ТПВ – тверді побутові відходи

ПЗФ – природно-заповідний фонд

SWOT-аналіз - аналіз сильних, слабких сторін, а також сприятливих можливостей і загроз

ПАТ – приватне акціонерне товариство

АТ – акціонерне товариство

БЗМЗ – ботанічні заказники місцевого значення

ГЗМЗ – гідрологічні заказники місцевого значення

ЗУМЗ – заповідні урочища місцевого значення

ГЗЗЗ – гідрологічні заказники загальнодержавного значення

ГППрЗЗ - гідрологічні пам'ятки природи загальнодержавного значення

ОВД – оцінка впливу на довкілля

ДДП – документ державного планування

СЕО – стратегічна екологічна оцінка

ЗУ – закон України

ПЕРЕДМОВА

На сучасному етапі розвитку суспільства все більшого значення в міжнародній, національній і регіональній політиці набуває концепція збалансованого (сталого) розвитку, спрямована на інтеграцію економічної, соціальної та екологічної складових розвитку територій. Поява цієї концепції пов'язана з необхідністю розв'язання екологічних проблем і врахування екологічних питань у процесах планування й прийняття управлінських рішень щодо соціально-економічного розвитку регіонів і населених пунктів.

Стратегічна екологічна оцінка стратегій, планів і схем дає можливість зосередитися на всебічному аналізі можливого впливу планованої діяльності на довкілля та використовувати результати цього аналізу для запобігання або пом'якшення екологічних наслідків у процесі стратегічного планування.

Стратегічна екологічна оцінка (далі - СЕО) – це новий інструмент реалізації екологічної політики, який базується на простому принципі: легше запобігти негативним для довкілля наслідкам діяльності на стадії планування, ніж виявляти й виправляти їх на стадії впровадження стратегічної ініціативи.

Метою стратегічної екологічної оцінки є сприяння сталому розвитку шляхом забезпечення охорони довкілля, безпеки життєдіяльності населення та охорони його здоров'я, інтегрування екологічних вимог під час розроблення та затвердження документів державного планування.

Проведення СЕО застосовується як системний процес для всебічного оцінювання на етапі планування проєкту документу державного планування, що передбачає визначення можливих негативних наслідків реалізації проєкту, розгляд у разі потреби можливих альтернатив реалізації цілей проєкту, визначення заходів з пом'якшення негативних наслідків та їх інтеграцію до проєкту документу державного планування.

1. ЗМІСТ ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ, ЙОГО ЗВ'ЯЗОК З ІНШИМИ ДОКУМЕНТАМИ ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ

Стратегія визначає сукупність взаємоузгоджених завдань та заходів, які визначають пріоритетні напрями економічного й соціального розвитку, підвищення стандартів життя населення територіальної громади, забезпечення якості й загальної доступності публічних послуг, підтримка суб'єктів малого й середнього підприємництва, продовження робіт з відновлення та розвитку інфраструктурних об'єктів, розвиток громадянського суспільства, підвищення якості надання послуг і забезпечення рівного доступу населення до освіти, охорони здоров'я, культури й спорту, соціальна підтримка й реалізація державних гарантій громадян, які потребують особливої уваги й підтримки, запобігання виникненню надзвичайних ситуацій та створення позитивного іміджу території Сновської міської територіальної громади.

Головною метою Стратегії є створення умов для економічного зростання та вдосконалення механізмів управління розвитком громади на засадах ефективності, відкритості й прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, проведення цілеспрямованої містобудівної політики, дотримання високих екологічних стандартів та, в результаті цього, підвищення конкурентоспроможності громади, доступності широкого спектра соціальних послуг, забезпечення гідних умов життя та загального підвищення добробуту жителів, за рахунок:

- створення умов для відновлення сталого розвитку промислового комплексу на основі освоєння інноваційної продукції, налагодження партнерських відносин, у т.ч. міжнародного рівня, підвищення рівня експортного потенціалу й конкурентоспроможності продукції підприємств;

- ефективне використання паливно-енергетичних ресурсів, технологічна перебудова, впровадження нових технологій, машин, обладнання для більшого сприяння підвищення енергоефективності та енергозбереження;

- забезпечення своєчасного, якісного надання транспортних послуг населенню Сновської міської територіальної громади;

- забезпечення населення послугами належного рівня та якості, розвиток конкурентних відносин, підвищення ефективності тарифної та енергозберігаючої політики в житлово-комунальній сфері;

- підвищення ефективності використання майна комунальної власності Сновської міської територіальної громади, створення належних організаційних фінансових і матеріально-технічних умов для реалізації

власних повноважень з управління й розпорядження об'єктами комунальної власності;

- створення належних умов для всебічного розвитку малого й середнього підприємництва, як складової економічного потенціалу території Сновської міської ради й підвищення його ролі в вирішенні соціальних проблем громади;

- задоволення потреб населення в товарах, забезпечення високої якості й культури торгівельного обслуговування, забезпечення гарантій прав і законних інтересів громадян в процесі торгівельного обслуговування;

- збалансування ситуації на ринку праці, зниження чисельності безробітних, збереження кадрового потенціалу підприємств, поліпшення соціального захисту незайнятого населення, підтримка внутрішньо переміщених осіб;

- забезпечення в повному обсязі, відповідно до чинного законодавства, сплати податків, зборів та інших обов'язкових платежів, скорочення податкового боргу до бюджетів усіх рівнів. Прийняття збалансованого й реального бюджету Сновської міської ради та забезпечення його виконання;

- підвищення якості й доступності надання адміністративних послуг для всіх верств населення Сновської міської ради шляхом запровадження електронних інформаційних систем;

- реалізація державної політики в сфері регулювання земельних відносин, подальше проведення земельної реформи, забезпечення ефективного й раціонального використання, підвищення цінності земельних ресурсів;

- розширення участі населення Сновської МТГ у вирішенні завдань місцевого значення, системна підтримка інститутів громадянського суспільства, з метою залучення додаткових організаційних, фінансових і технічних ресурсів для надання соціальних та інших суспільно значущих послуг;

- розвиток зовнішньоекономічної діяльності, міжнародної та міжрегіональної співпраці, збереження експортного потенціалу підприємств розташованих на території Сновської МТГ, розширення міжрегіональних зв'язків, формування позитивного іміджу та інвестиційного клімату;

- удосконалення системи надання соціальних послуг населенню, в тому числі внутрішньо переміщеним особам, забезпечення якості й доступності публічних послуг, зміцнення соціальної життєдіяльності міста, що дозволить оптимізувати бюджетні витрати й підвищити ефективність використання коштів, направлених на соціальний захист;

- забезпечення фінансової збалансованості й стабільності системи загальнообов'язкового державного пенсійного страхування;

- здійснення соціального супроводу, надання соціальних послуг і здійснення інших заходів щодо відновлення соціальних функцій, психологічного й психічного стану родин, дітей та молоді, в т.ч. з числа внутрішньо переміщених осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах і потребують сторонньої допомоги;

- підвищення якості освіти, всебічний розвиток, виховання й соціалізація кожної дитини, створення відповідних умов для здобуття якісної освіти й виховання;

- збереження здоров'я людини, попередження розвитку хвороби та інвалідності, забезпечення доступної та якісної медичної допомоги населенню, динамічний розвиток системи охорони здоров'я з орієнтацією на запобігання захворювань, формування мотивації до здорового способу життя населення;

- всебічний розвиток особистості й формування здорового способу життя, досягнення фізичної та духовної досконалості людини, формування патріотичних почуттів у громадян і позитивного міжнародного іміджу держави;

- удосконалення діяльності закладів культури, забезпечення творчого, інтелектуального й духовного розвитку населення;

- ефективне вирішення проблем довкілля, раціональне використання природних ресурсів, відтворення зелених насаджень, підвищення якості послуг у сфері поводження з відходами, впровадження підприємствами нових технологій, що зменшують негативний вплив на довкілля, реалізація інших природоохоронних заходів;

- запобігання виникненню надзвичайних ситуацій техногенного й природного характеру, а в разі їх виникнення – мінімізація негативних наслідків, забезпечення надання гарантованої допомоги мешканцям міста, забезпечення достатнього рівня безпеки населення, попередження й реагування на надзвичайні ситуації техногенного й природного характеру, ліквідація пожеж і рятування людей на водних об'єктах.

Стратегія Сновської громади визначає стратегічне бачення її розвитку, стратегічні та оперативні цілі, індикатори (показники) їх досягнення, завдання для її сталого економічного і соціального розвитку.

Стратегічне бачення громади: Сновська громада – ошадлива для довкілля, приваблива для життя територіальна спільнота активних людей на берегах цілющої річки Снов. Самодостатня громада, відома сприятливими умовами для розвитку технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії відпочинку та оздоровлення, поширенням кооперації серед малих товаровиробників, а також якісними та доступними послугами. Громада цікавого дозвілля, що спирається на унікальні традиції українського Полісся та відкрита до новітніх тенденцій

Стратегічні та операційні цілі розвитку Сновської міської територіальної громади

Стратегічна ціль 1. Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки:
технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму,
відпочинку та оздоровлення

Операційна ціль 1.1. Інкубація місцевих економічно-сільськогосподарських ініціатив

Операційна ціль 1.2. Розвиток несільськогосподарського підприємництва

Операційна ціль 1.3. Підтримка в організації та пошуку зовнішніх ринків збуту для малих сільськогосподарських товаровиробників

Операційна ціль 1.4. Розробка та поширення інвестиційної пропозиції громади

Операційна ціль 1.5. Діяльність щодо відновлення зелених територій, збільшення зелених насаджень

Операційна ціль 1.6. Уможливлення швидкого початку підприємницької діяльності шляхом створення інвестиційних зон, обладнаних необхідною інфраструктурою, інших видів підтримки

Операційна ціль 1.7. Сприяння професійній підготовці та підвищенню кваліфікації підприємців та фермерів у сфері виробництва, охорони довкілля, збуту своєї продукції та послуг

Операційна ціль 1.8. Побудова хорошого іміджу громади як привабливого місця для активного відпочинку, в т.ч. на воді та на велосипедах

Стратегічна ціль 2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища

Операційна ціль 2.1. Підвищення екологічної обізнаності та відповідальності жителів громади, зокрема – молоді

Операційна ціль 2.2. Підвищення якості медичної допомоги та охорони здоров'я

Операційна ціль 2.3. Модернізація інфраструктури та системи охорони здоров'я

Операційна ціль 2.4. Поширення використання енергозберігаючих технологій у комунальному господарстві громад

Операційна ціль 2.5. Промоція відповідального ставлення до здоров'я, пов'язана зі ставленням до способу життя

Операційна ціль 2.6. Покращення системи протипожежної безпеки, підтримка добровольчого руху, школа пожежників

Стратегічна ціль 3. Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування, міжкультурної та міжгендерної передачі традицій сіверського Полісся

Операційна ціль 3.1. Формування громадянських компетентностей та підтримка неурядових організацій Сновської громади

Операційна ціль 3.2. Збереження місцевої історичної та культурної ідентичності

Операційна ціль 3.3. Побудова системи включення осіб з інвалідністю в життя громади, їх суспільно-професійної реінтеграції та реабілітації

Операційна ціль 3.4. Покращення надання соціальних послуг

Стратегічна ціль 4. Підвищення комфорту життя мешканців та мешканок громади

Операційна ціль 4.1. Забезпечення доступності систем водопостачання та каналізації

Операційна ціль 4.2. Підвищення якості доріг та системи комунікацій

Операційна ціль 4.3. Впровадження системи екологічного управління комунальними відходами

Операційна ціль 4.4. Покращення доступності громадських послуг для мешканців

Операційна ціль 4.5. Створення системи реєстрації та управління земельними ресурсами, а також територіального планування

Операційна ціль 4.6. Поліпшення громадської безпеки

Операційна ціль 4.7. Модернізація інфраструктури сфери культури

Операційна ціль 4.8. Створення нової пропозиції культурних заходів для різних груп жителів

Операційна ціль 4.9. Удосконалення системи управління громадою та підвищення компетентності кадрів

Операційна ціль 4.10. Транскордонне, міжнародне співробітництво та просування громади

Операційна ціль 4.11. Покращення транспортної доступності та мобільності місцевої громади шляхом модернізації доріг

Операційна ціль 4.12. Інвестиції у відновлювані джерела енергії та енергозбереження

Операційна ціль 4.13. Створення та розвиток цифрових ресурсів громади та популяризація використання цифрових технологій

Операційна ціль 4.14. Модернізація вуличного освітлення

Стратегічна ціль 5. Громада, приязна для молодих мешканців та мешканок шляхом вдосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту та рівного доступу до них для різних груп молоді

Операційна ціль 5.1. Модернізація матеріально-технічної бази закладів середньої загальної освіти та забезпечення дотримання стандартів якісної освіти

Операційна ціль 5.2. Організація вільного часу підлітків та молоді

Операційна ціль 5.3. Модернізація спортивних споруд

Операційна ціль 5.4. Осучаснення системи позашкільної освіти громади, покращення її оснащеності та доступності

Операційна ціль 5.5. Модернізація матеріально-технічної бази закладів дошкільної освіти

Нормативно-правовою основою Стратегії є: закони України «Про засади державної регіональної політики», «Про державне прогнозування та розроблення програм економічного і соціального розвитку України», «Про місцеве самоврядування в Україні», «Про стимулювання розвитку регіонів». Під час її розробки враховані положення низки підзаконних нормативно-правових актів, а саме: постанов Кабінету Міністрів України від 11.11.2015 № 931 «Порядок розроблення Державної стратегії регіонального розвитку України і плану заходів її реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації зазначених Стратегії і плану заходів» (зі

змінами), (зі змінами), «Методичні рекомендації щодо формування і реалізації прогнозних та програмних документів соціально-економічного розвитку об'єднаної територіальної громади» (затверджені наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України 30 березня 2016 року № 75).

Проект Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021–2027 роки узгоджений зі стратегіями вищого рівня – Державною стратегією регіонального розвитку на 2021–2027 роки (затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 05.08.2020 № 695), стратегією розвитку Чернігівської області на період до 2027 року (затверджена рішенням двадцять першої сесії обласної ради сьомого скликання 18.12.2019 № 4-21/VII зі змінами, внесеними 28.10.2020 № 43-25/VII).

Узгодженість із Державною стратегією регіонального розвитку

Державна стратегія регіонального розвитку на 2021–2027 рр. включає три Стратегічні цілі:

1. Формування згуртованої держави в соціальному, гуманітарному, економічному, екологічному, безпековому та просторовому вимірах.
2. Підвищення рівня конкурентоспроможності регіонів.
3. Розбудова ефективного багаторівневого врядування.

В усіх зазначених випадках спостерігається повне (понад 50% оперативних цілей) або часткове (менше 50% оперативних цілей) співпадіння зі змістом цілей Стратегії розвитку Сновської міської громади до 2027 року.

Стратегічна ціль 1 «Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення» безпосередньо кореспондується з ціллю № 2 Державної стратегії.

Стратегічна ціль 2 стратегії розвитку громади «Громада, де надаються якісні послуги з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища» частково кореспондується з № 1 Державної стратегії.

Стратегічна ціль 3 стратегії розвитку громади «Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування та традицій сіверського Полісся» частково кореспондується з першою та третьою цілями Державної стратегії.

Стратегічна ціль 4 стратегії розвитку громади «Підвищення комфорту життя мешканців громади» частково співвідноситься з ціллю №1 Державної стратегії.

Так само Стратегічна ціль 5 «Громада, приязна для молоді шляхом вдосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту» частково кореспондується з ціллю № 1 Державної стратегії.

Узгодженість зі Стратегією розвитку Чернігівської області

Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 року включає п'ять стратегічних цілей:

1. Розвиток людського потенціалу.
2. Комфортні та безпечні умови для життя.
3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки.
4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності.
5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком.

Стратегія розвитку Сновської міської територіальної громади безпосередньо спирається на вимоги Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 року, вона містить відповідні зазначеному документу цілі – стратегічні та оперативні, а також завдання, що передбачають спільні дії центральних та місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування. Водночас Стратегія розвитку Сновської громади враховує унікальність громади та її потреби в розвитку, отже містить власні цілі та завдання розвитку громади.

Це наочно видно з такої таблиці:

Узгодженість стратегічних цілей Стратегії розвитку Сновської громади із цілями Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 р.

Стратегічні цілі (область)	Стратегічні цілі Сновської міської територіальної громади				
	1. Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічног о аграрного та	2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та	3. Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності,	4. Підвищен ня комфорту життя мешканці в та мешканок	5. Громада, приязна для молоді шляхом вдоскона лення

	лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення	забезпечується активний захист навколишнього природного середовища	забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування, міжкультурної та міжгендерної передачі традицій сіверського Полісся	громади	системи сучасної освіти, виховання, дозволя, розвитку спорту
1. Розвиток людського потенціалу	х	х	Х		Х
2. Комфортні та безпечні умови для життя		Х	х	Х	х
3. Підвищення конкурентоспроможності регіональної економіки	Х				
4. Прискорений інноваційний розвиток пріоритетних сфер економічної діяльності	Х				
5. Ефективне багаторівневе врядування та управління територіальним розвитком		х	х		х

Примітка: Велика літера "Х" означає більшу узгодженість/зв'язок, аніж маленька "х".

Таким чином, стратегічна ціль 1 «Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення», безпосередньо пов'язана з третьою та четвертою цілями Стратегії розвитку Чернігівської області, опосередковано – з першою.

Стратегічна ціль 2 «Громада, де надаються якісні послуги з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища» прямо співвідноситься з першою ціллю регіональної стратегії, опосередковано – з першою та п'ятою.

Стратегічна ціль 3 «Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування та традицій сіверського Полісся» прямо кореспондується з першою та частково – з другою та п'ятою цілями Стратегії розвитку Чернігівської області.

Стратегічна ціль 4 «Підвищення комфорту життя мешканців громади» безпосередньо пов'язана з ціллю стратегії області.

Стратегічна ціль 5 «Громада, приязна для молоді шляхом вдосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту» прямо співвідноситься з першою та частково – з другою та п'ятою цілями регіональної стратегії.

2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПОТОЧНОГО СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ТА ПРОГНОЗНІ ЗМІНИ ЦЬОГО СТАНУ, ЯКЩО ЗВІТ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ НЕ БУДЕ ЗАТВЕРДЖЕНО (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Екологічна ситуація у Чернігівській області залишається напруженою, що зумовлено специфічним для неї, тісно переплетеним комплексом природних, містобудівних, інженерних, соціально-економічних та інших умов. Це суттєво ускладнює спроби її покращення й створює низку проблем, як для мешканців, так і для регіону загалом.

Протягом тривалого періоду мало місце нехтування об'єктивними законами розвитку й відтворення природно-ресурсного комплексу. Відбувалися структурні деформації народного господарства, за яких перевага надавалася розвитку найбільш екологічно небезпечних галузей, ресурсномістких та енергоємних технологій, впровадження й нарощування яких здійснювалося без будівництва відповідних очисних споруд. Все це, а також багато інших причин зумовили погіршення стану довкілля, а саме: забруднення повітря, поверхневих і підземних вод, земель, нагромадження в дуже великій кількості відходів. Такі процеси тривали десятиріччями й призвели до погіршення стану довкілля.

Загалом, першопричинами екологічних проблем визнано:

- підпорядкованість екологічних пріоритетів економічній доцільності;
- фізичне й моральне зношення основних фондів у всіх галузях економіки;

- неефективна система державного управління в сфері охорони навколишнього природного середовища й регулювання використання природних ресурсів, зокрема неузгодженість дій центральних і місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, незадовільний стан системи моніторингу довкілля;

- низький рівень розуміння в суспільстві пріоритетів збереження довкілля й переваг збалансованого (сталого) розвитку, недосконалість системи екологічної освіти й просвіти;

- незадовільний рівень дотримання природоохоронного законодавства та екологічних прав та обов'язків громадян;

- незадовільний контроль за дотриманням природоохоронного законодавства й незабезпечення невідвортної відповідальності за його порушення;

- недостатнє фінансування з державного й місцевого бюджетів природоохоронних заходів, фінансування таких заходів за залишковим принципом.

Сновська міська територіальна громада розміщена на півночі Чернігівської області (Рис. 2.1.).

Центр громади - місто Сновськ, знаходиться на відстані 26 км від районного центру – міста Корюківки, 72 км від обласного центру – міста Чернігова і 210 км від столиці України – міста Києва. Громаду перетинає дільниця Бахмач-Гомель Південно-Західної залізниці зі станціями Сновськ і Камка.

Довжина державного кордону по громаді становить 40,3 км, довжина залізничних колій – 36,7 км.

Рис. 2.1. Картосхема території Сновської міської територіальної громади

До складу Сновської міської територіальної громади (далі Сновська МТГ) входить м. Сновськ та 56 сільських населених пунктів у складі 19 старостинських округів. (Рис. 2.1.)

Таким чином, громада поєднує в собі територію всього колишнього Сновського району. В цілому ж природні особливості, структурна організація території є сприятливими для проживання, ведення господарської діяльності та організації сфери рекреаційно-туристичної галузі.

Стан атмосферного повітря

Однією з екологічних проблем Сновської МТГ є забруднення повітряного басейну. У той же час атмосферне повітря є одним з тих компонентів довкілля, від стану якого залежить стан здоров'я людей.

На якість атмосферного повітря на території громади впливають:

- природні чинники,
- викиди від стаціонарних джерел
- викиди пересувних джерел забруднення.

Забруднення атмосферного повітря на території Сновської МТГ відбувається в результаті викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення.

Основними забруднювачами атмосферного повітря на території Сновської МТГ є: ПАТ «Щорський завод продтоварів», ТОВ «Техсервіс», Новоборовицьке МПД ДП «Укрспирт», ТОВ «Астра», філія «Південно-Західна Залізниця» АТ «Укрзалізниця».

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є: застарілі технології та устаткування, на базі яких функціонують підприємства, і які не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Проте, на даний час, основним забруднювачем залишається автотранспорт. У відпрацьованих газах автомобільних двигунів налічується біля 100 різних компонентів, більшість з яких токсичні.

Найбільше обсягів викидів забруднюючих речовин на території Сновської МТГ припадає на території вздовж автомобільної дороги державного значення Р-83 Ріпки-Семенівка. А також, значне забруднення атмосферного повітря відбувається в центральній частині м. Сновськ, оскільки на даній території спостерігається найбільше скупчення автомобілів і найбільш інтенсивний рух транспорту.

Великий обсяг викидів від автотранспорту пояснюється, насамперед, збільшенням кількості приватного автотранспорту, експлуатацією технічно-застарілого автомобільного парку, використанням палива низької якості, аварійним станом доріг.

Щодо впливу на якість повітря на території громади підприємств сусідніх регіонів, то можливо вважати цей вплив малоймовірним, так як їх підприємствами здійснюються незначні викиди та на шляху їх перенесення протікає р.Снов зі смугами зелених насаджень на берегах, які відіграють значну роль у поглинанні забруднюючих речовин.

Вплив природних метеорологічних чинників – температурної інверсії та туманів, вирізняється сезонністю. Приземна інверсія найчастіше спостерігається у квітні-жовтні. Вплив туманів найбільше проявляється у осінньо-зимовий період. Якщо в цей період додається спалювання рослинних решток, використання неякісного палива для грубок, лісові пожежі, то

накопичені шкідливі речовини можуть визивати погіршення здоров'я населення.

Радіаційний стан

Згідно Постанови Кабінету міністрів України від 23. 07. 1991 р. № 106 та від 29.08.1994 р. № 600, територія громади не входить у перелік територій, забруднених у результаті аварії на ЧАЕС.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Стратегія не буде затверджена

Якість атмосферного повітря визначається як один з важливих індикаторів стійкого екологічного розвитку громади. У майбутньому, зі збільшенням кількості житлової забудови й підприємств виробничо-комунального сектору без належної системи споруд і мереж тепло-, газопостачання громади, без оптимізації розміщення нових суб'єктів виробничої діяльності з урахуванням екологічних вимог рівень забруднення атмосферного повітря, швидше за все, матиме тенденцію зростання.

У випадку, якщо Стратегія не буде затверджена, якісні показники стану атмосферного повітря й надалі не в повній мірі відповідатимуть нормативним показникам, що призведе до зниження якості екологічних показників стану довкілля в цілому та погіршення санітарно-гігієнічних умов проживання населення.

Окрім того, якщо Стратегія не буде впроваджена, а основні цілі щодо покращення якості дорожнього покриття й дорожньої інфраструктури доріг місцевого й регіонального значення, не будуть реалізовані, негативний вплив транспорту на атмосферне повітря та здоров'я населення буде зростати, що в подальшому призведе до зниження рівня комфортності проживання та погіршення загального стану довкілля.

Стан водних ресурсів

Загальна довжина річок у громаді становить 243 км. Головна річка басейну – річка Снов є правою притокою р. Десни й має загальну довжину 253 км, у т.ч. у Сновській МТГ 65,5 км. У громаді налічується 65 водоймищ, площа складає 295,6 га. (Рис.2.2.)

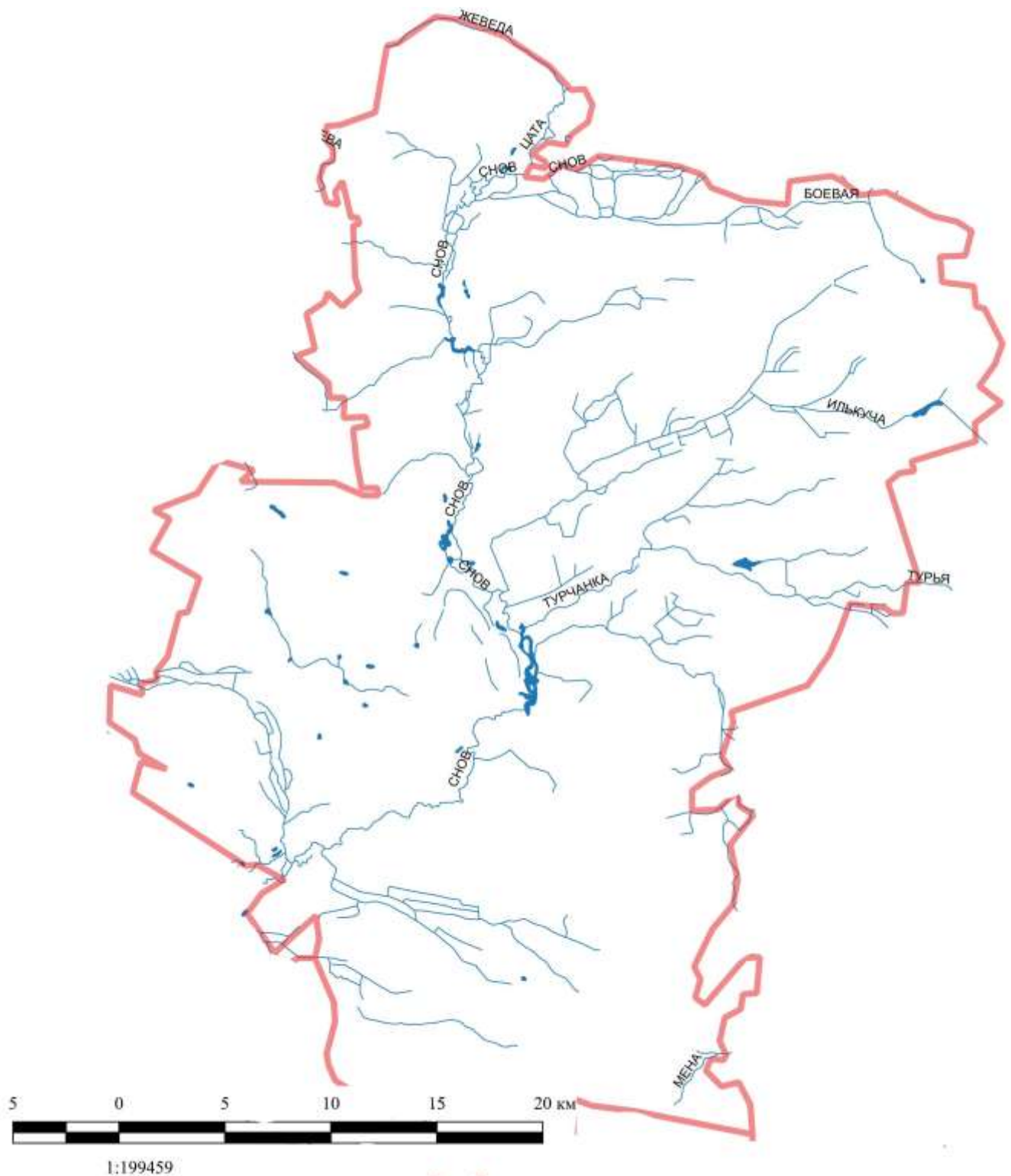

Рис. 2.2. Гідрологія території Сновської громади

На даний час на території Сновської МТГ зберігається досить напружена ситуація з водокористуванням та охороною поверхневих вод.

Поверхневі води представлені акваторією р. Снов та її невеликими притоками. Вода р. Снов відноситься до гідрокарбонатно-кальцієвого класу; жорсткість її складає 7,5 мг-екв/л, загальна мінералізація – 670 мг/л (середні дані). Річка Снов знаходиться в незадовільному гідрологічному,

гідробіологічному й санітарному стані, особливо на ділянках, де індивідуальна забудова досить щільно прилягає до русла, а також замулена, на окремих ділянках заросла високою водною рослинністю.

Причиною незадовільного стану поверхневих вод є значне захаращення берегів і водного дзеркала річок сміттям і господарсько-побутовими відходами, а також випадки самовільного будівництва в межах прибережних захисних смуг, розміщення об'єктів господарської діяльності, житлової забудови, розорювання земельних ділянок у межах водоохоронних зон і прибережних захисних смуг.

Погіршення гідрохімічного стану р. Снов пов'язано також із значним постійним антропогенним впливом міста Сновськ. Щорічно в літній та осінній періоди внаслідок скиду великої кількості забруднених зливових вод у р. Снов, фіксується зниження розчиненого кисню до критичного рівня, що спричиняє загибель водних живих організмів. На теперішній час ефективної системи відведення дощових вод не має.

Сучасний стан водопровідно-каналізаційного господарства громади

Відведення атмосферних (дощових і талих) вод у Сновській МТГ в основному здійснюється поверхневим способом (по поверхні землі, рельєфу, по тальвегам балок), які скидаються в річку Снов. Забезпечення потреб Сновської МТГ у воді питної якості здійснюється централізованою системою водопостачання. Для потреб централізованого господарсько-питного водопостачання використовують воду з підземних водоносних горизонтів.

Не вся території Сновської МТГ забезпечена централізованою системою водопостачання, тому для задоволення своїх потреб у воді деякі громадяни використовують колодязі.

Стан водозабірною басейну річки Снов та джерел питного водопостачання задовільний, за виключенням періоду пропуску повені й сильних опадів.

На якість питної води, що подається населенню, негативно впливає стан джерел водозабору, технічний стан водопровідних споруд і мереж.

Основною проблемою водопровідно-каналізаційного господарства є фізичний знос та енергоємність об'єктів.

Основними завданнями в цьому напрямку є забезпечення відповідного санітарно-технічного стану та облаштування зон санітарної охорони джерел водопостачання, забезпечення водозабірних споруд необхідним комплексом очисних споруд. Ключовим питанням постає створення комунальних служб та організацій з експлуатації водопровідно-каналізаційного господарства в сільській місцевості.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Стратегія не буде затверджена

Відсутність достатньо розвиненої системи збору дощових вод і локальних очисних споруд у місцях їх випуску, неповне охоплення Сновської МТГ мережами господарсько-побутової каналізації спричинятимуть і надалі негативний вплив на якість поверхневих вод.

Щоб зменшити ризики негативного впливу шкідливих речовин на здоров'я населення потрібно забезпечити постачання питної води, що відповідає санітарно-гігієнічним нормам. Комунальним підприємством здійснюються роботи з виконання плану заходів щодо розвитку, реконструкції та переоснащення мереж і споруд системи централізованого водопостачання, що дає підстави припускати достатньо високий рівень забезпечення в майбутньому якісною питною водою й відсутності ризиків для здоров'я населення, що підключене до централізованої системи водопостачання.

Стан поводження з відходами

Серед найгостріших екологічних проблем, актуальних на території громади постає проблема поводження з відходами.

Утворювачами відходів на території Сновської МТГ є: населення, промислові й комунальні підприємства, установи та організації різних форм власності.

На території Сновської МТГ розміщений полігон твердих побутових відходів (далі ТПВ). Полігон експлуатується без належної інфраструктури (відсутні інженерні споруди, комунікаційне забезпечення), відходи переважно складаються «навалом» і лише деяка частина – з частковим ущільненням.

Серйозною залишається проблема стихійних звалищ на території Сновської МТГ. Стихійні сміттєзвалища організовуються населенням, в основному, на околицях населених пунктів, де відсутні дороги з твердим покриттям, наявні локальні природні пониження. Локальні скупчення побутового сміття спостерігаються на високих прибережних схилах у тих місцях, де вище від рівня схилів розміщена забудова. На окремих ділянках спостерігається накопичення будівельного сміття в перемішку з ґрунтом. Негативним явищем є засмічення невеликих струмків органічними рештками (бур'янами), які залишаються після збирання врожаю, а також перегноем, напіврідким курячим послідом.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Стратегія не буде затверджена

Існуюча тенденція щодо загальних обсягів утворених відходів більш ймовірно не матиме різких коливань найближчим часом, але в довготривалій

перспективі матиме поступове зростання, тому впровадження ефективної системи поводження з відходами є вкрай необхідним. Накопичення обсягів відходів в довкіллі без належного їх утримання в місцях видалення відходів, відсутність дієвої системи вилучення вторинних ресурсів і сучасного підприємства з переробки ТПВ, утворення стихійних звалищ створює ризики негативного впливу на здоров'я населення. Розвиток системи поводження з відходами є одним із пріоритетних завдань органів у сфері охорони навколишнього природного середовища. Упровадження Стратегії забезпечить досягнення екологічних стандартів у сфері поводження з відходами на місцевому рівні.

Грунти та земельні ресурси

Площа території Сновської МТГ становить 1283 км², з них 422,1 км² займають ліси, 690,7 км² – сільгоспугіддя, в тому числі 407,6 км² орних земель.

Геологічна будова на території Сновської МТГ представлена відкладами еолово-делювіального, флювіогляціонального і алювіального генезису.

Територія Сновської МТГ знаходиться повністю в межах низовин з потужним антропогеновим покривом на неоген-палеогенових відкладах. Це переважно піщані тераси, хвилясто-горбисті, з дерново-підзолистими піщаними ґрунтами, під острівними борами й суборами, з низинними болотами та алювіально-зандрові низовини, хвилясті, з дерново-підзолистими піщаними ґрунтами, під суборами.

Найбільш розповсюдженими ґрунтами на території Сновської МТГ є дерново-підзолисті та дернові оглеєні ґрунти. (Рмс.2.3.)

Відповідно схеми інженерно-геологічного районування України територія громади відноситься до територій середньої складності інженерно-геологічного освоєння.

Територія громади характеризується з розвитком І-го типу ґрунтів за умовами просадності з острівними ділянками ІІ-го типу.

До переліку небезпечних процесів, найбільш розвинутих у межах Сновської МТГ, відносяться: підтоплення й продовження розвитку процесів підняття ґрунтових вод, локальне заболочення, а також ерозійні процеси.

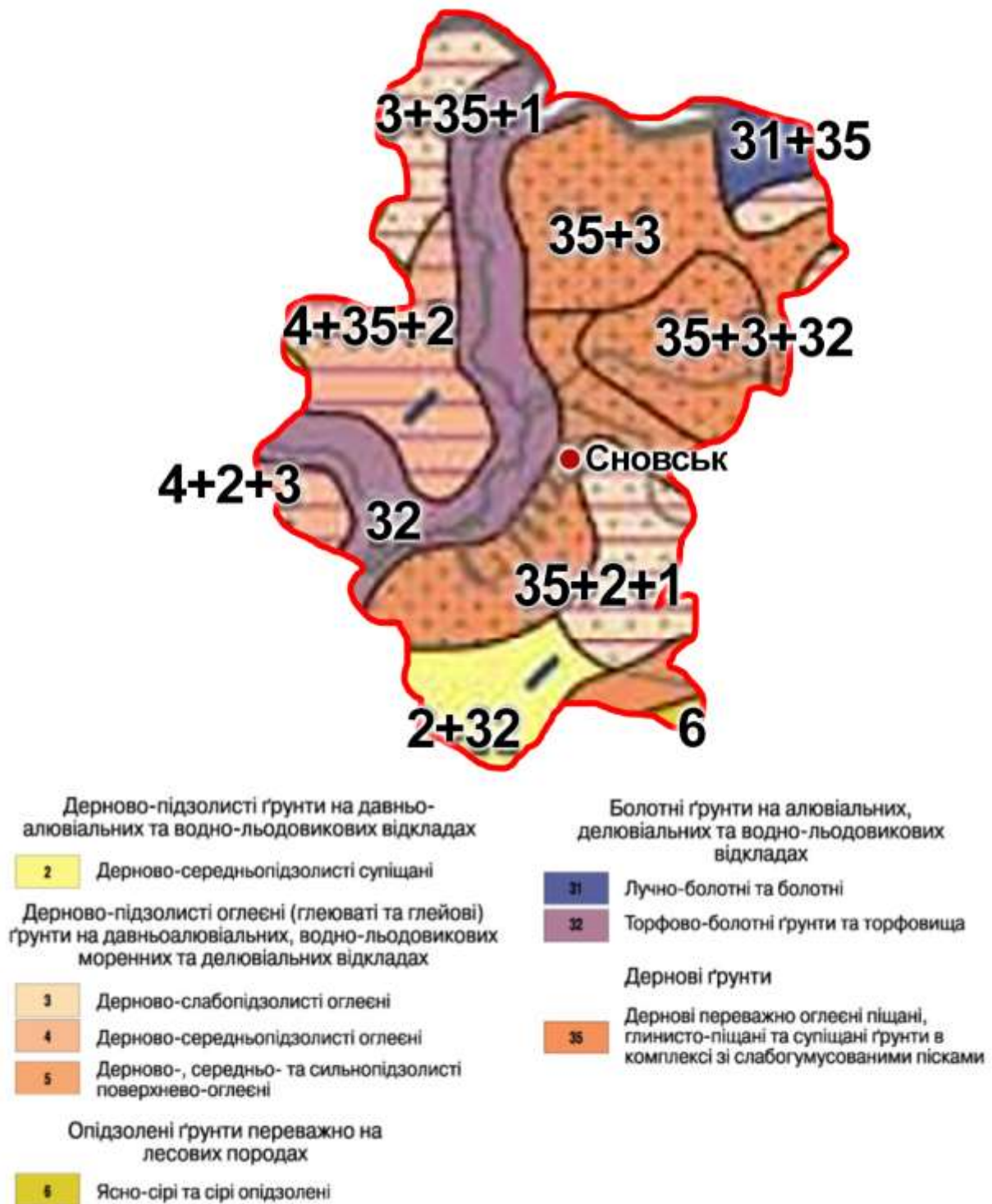

Рис.2.3. Ґрунти території Сновської громади

На території Сновської МТГ фіксується сезонне підтоплення окремих ділянок на весні в період інтенсивного сніготанення та протягом року внаслідок випадіння надмірної кількості атмосферних опадів. Надходження до понижених ділянок зливових і ґрунтових вод з прилеглих територій призводить до проявів процесів підтоплення, а також утворення так званих «дощових ям».

Не правильне ведення землеробства: відсутність сівозміни, розорювання схилів (поздовжнє розорювання схилів, навіть невисоких, яке спричинює змивання частинок ґрунту) провокує площинну ерозію.

На схилах крутіше 8% розвивається лінійна ерозія (ріст ярів). Ерозійна діяльність проявляється найбільш інтенсивно під час сніготанення й літніх зливових дощів. Розмитий матеріал виноситься в річку Снов. Також інтенсифікація росту ярів відбувається в весняно-літній період. В ярах і балках з'являються нові й ростуть старі промоїни. По промоїнах відбувається перенос матеріалу, який частково відкладається в днищах, частково виноситься з ярів. По тальвегах балок наявні постійні й тимчасові водотоки.

Схили крутизною більше 15% небезпечні щодо виникнення зсувних і обвальних процесів.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Стратегія не буде затверджена

Деградація земельних ресурсів обумовлена як природними факторами (екзогенними й гідро-метеорологічними), так і антропогенними (не ефективне використання містобудівного ресурсу, недостатній рівень виконання заходів з рекультивації порушених ділянок, не правильне ведення сільськогосподарського господарства тощо) факторами. Ця тенденція більш ймовірно залишиться такою і надалі в випадку, якщо не будуть прийняті належні заходи, які є основними цілями Стратегії. Виконання необхідних заходів і раціональне використання земельних ресурсів є важливим фактором для сталого розвитку території Сновської МТГ.

Рослинний та тваринний світ, біорізноманіття, ландшафт

Згідно Фізико-географічного районування територія Сновської громади знаходиться в межах області Чернігівського Полісся та відповідних його фізико-географічних районів. (Рис.2.4.)

За геоботанічним районуванням України територія Сновської МТГ входить до Щорсько–Семенівського району соснових зеленомохових лісів, евтрофних боліт Чернігівсько–Новгород–Сіверського (Східнополіського) округу дубово–соснових лісів Попіської підпровінції Східноєвропейської провінції в межах Європейської широколистянолісової області.

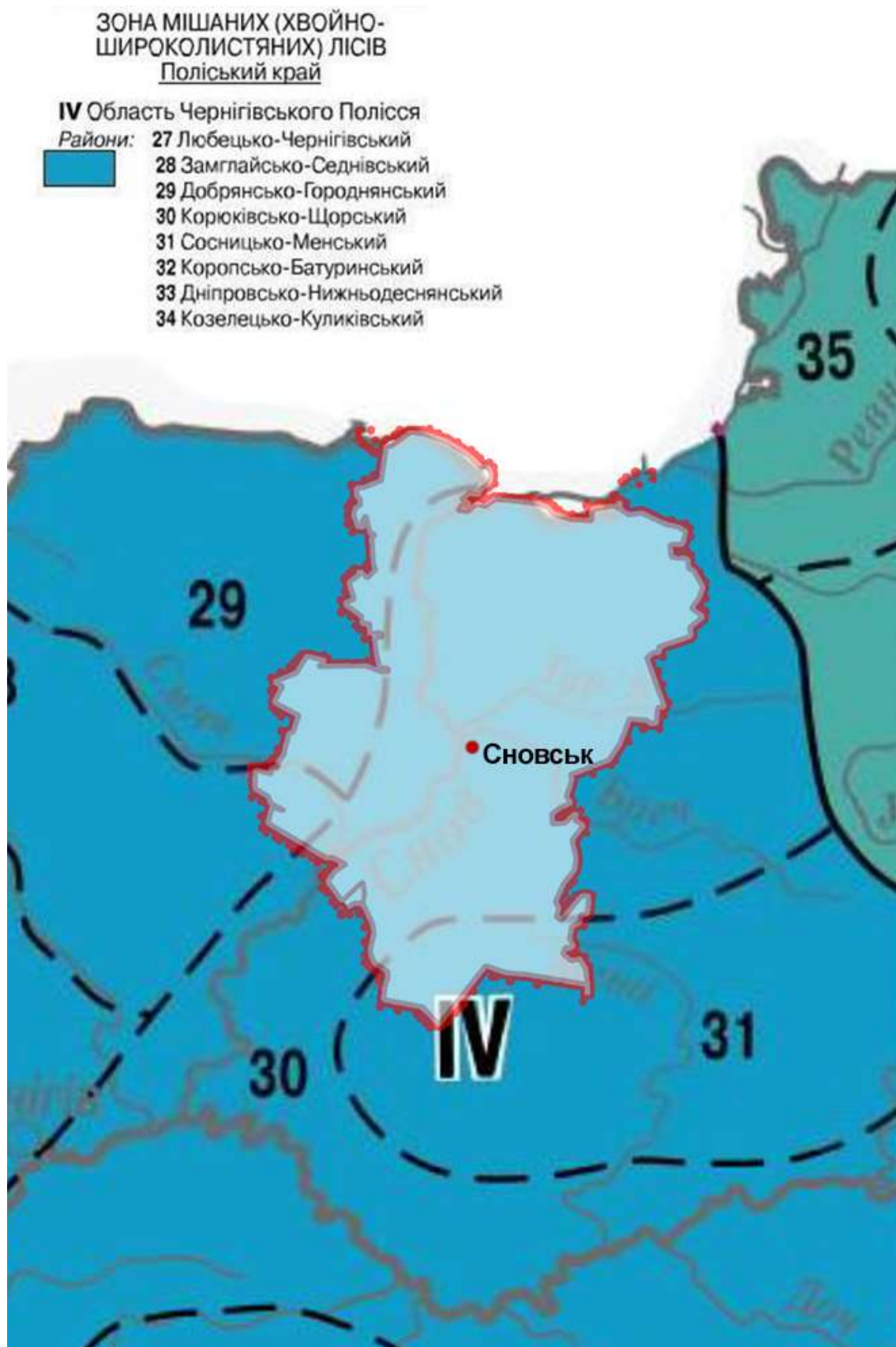

Рис. 2.4. Територія Сновської громади в системі фізико-географічного районування Чернігівської області

Охороняється в структурі природно-заповідного фонду Чернігівської області 30 територій та об'єктів, серед них переважно об'єкти гідрологічного статусу. Також слід зазначити – найбільшу природоохоронну територію – гідрологічний заказника «Снов». Одна категорія має статус загальнодержавного значення – гідрологічна пам'ятка. (Рис.2.5.)

Територія Сновської громади має елементи регіональної екологічної мережі Чернігівської області, серед них - Сновська ключова територія національного значення та сполучні території різного статусу: національного (Дніпровсько-Сновсько-Сіверська), регіонального (Нижньо-Сновська, Верхньо-Брецька, Шаболтасівська) та місцевого (Слотська) (Рис.2.6.).

Сновська ключова територія представляє типовий бореальний комплекс Українського Полісся з переважанням середньовікових соснових лісів з домінуванням зелених і сфагнових мохів, осокових і осоково–сфагнових боліт. За характером рослинності та умовами місцезростання заплава р. Снову досить різноманітна: 35-40% території займають болота, 40-45% – різні типи лук, близько 5% – вільшняка, 10-15% – зарості лози. Решта площі припадає на заплавні озера, стариці й затоки з їх специфічною рослинністю.

У складі Сновської ключової території: болотні масиви в заплаві річки Снов і лісові масиви соснового й сосново–дубового лісу, що мають значення як осередки біорізноманіття, гідрологічне, ґрунтозахисне, оздоровче значення.

Дану територію репрезентує досить різноманітна фауна й флора, яка представлена багатьма видами, серед яких значна кількість червонокнижних та регіонально рідкісних (у цілому більше 30 видів судинних рослин).

У цілому територія являє собою досить збережені природні комплекси Лівобережного Полісся, є цінною й репрезентативною з наукової, господарської та рекреаційної точки зору.

Корисні копалини місцевого значення – торф, пісок, глина.

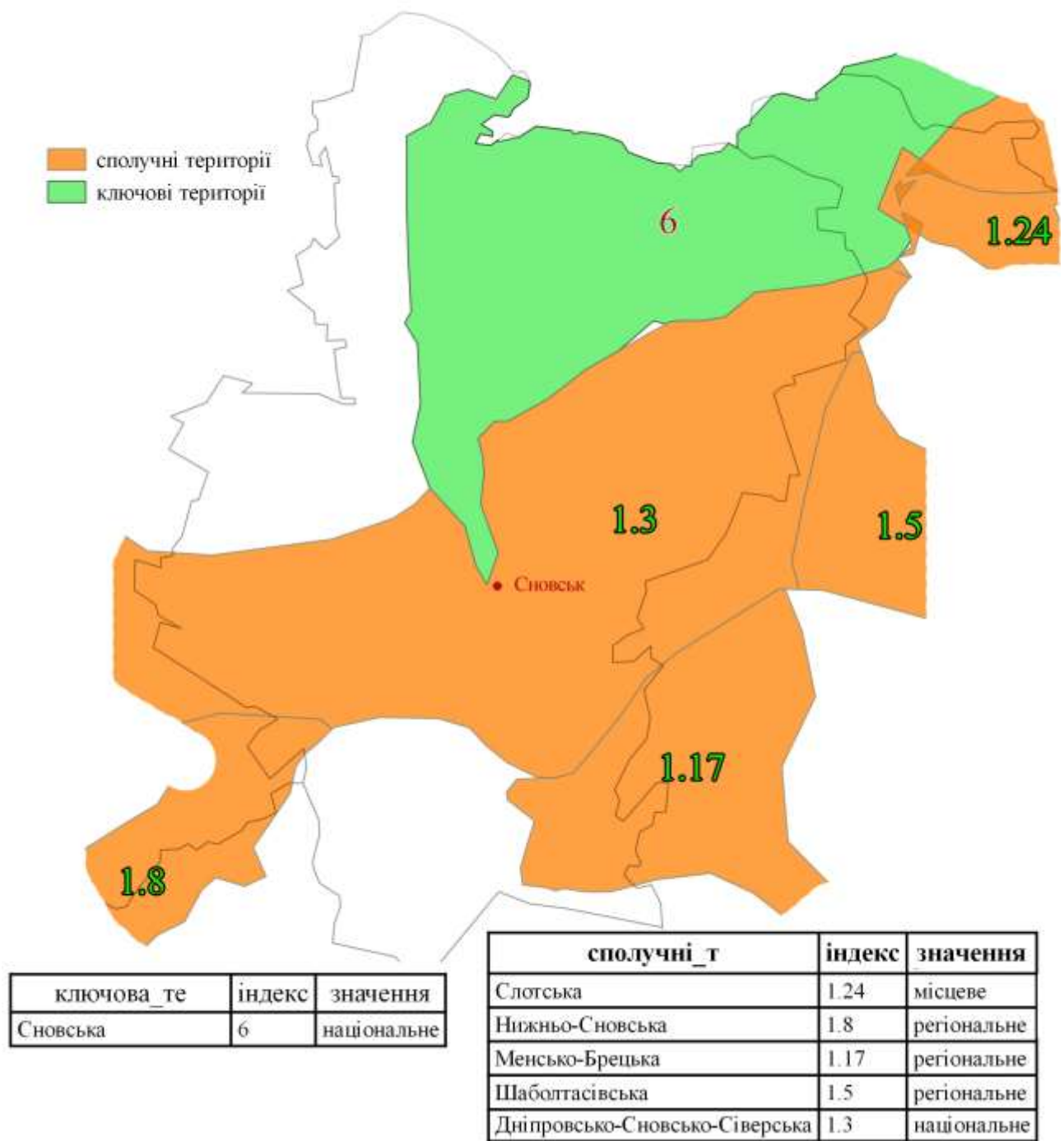

Рис.2.6. Територія Сновської громади в системі регіональної екомережі Чернігівської області

Стан здоров'я населення

Здоров'я має важливе значення в житті кожної людини, становить ключовий аспект національної безпеки, визначає можливості досягнення індивідуального й суспільного добробуту й благополуччя, перспективи стійкого розвитку. Збільшення випадків тих чи інших хвороб можна пов'язати з забрудненням довкілля. Неприятливі екологічні умови проживання населення послаблюють імунну систему. Зменшується опір організму хронічним хворобам.

Останнім часом змінюється структура захворюваності й поширеності хвороб серед населення, що і полягає в підвищенні частки хвороб системи кровообігу, органів дихання, сечостатевої системи, ендокринної системи, а також онкологічних захворювань.

На основі систематизації статистичних даних і матеріалів в таблиці нижче наведені основні екологічні фактори, які сприяють розвитку деяких хвороб (таблиця 2.1.).

Таблиця 2.1. – Основні причини виникнення деяких хвороб

Види хвороб	Неприятливі фактори пов'язані з забрудненням навколишнього середовища
Онкологічні	Іонізуюче випромінювання, присутність канцерогенних речовин у воді, повітрі, продуктах харчування.
Серцево-судинні, нервової, кровотворної та ендокринної систем	Загальна дія факторів забруднення навколишнього природного середовища
Хронічні органів дихання	Забруднення атмосферного повітря
Хронічні шлунково-кишкового тракту	Погана якість питної води та їжі
Кишкові інфекції, гепатит	Наявність збудників хвороб у питній воді або їжі
Грип, гострі респіраторні хвороби	Епідемії, скупченість населення
Вроджені аномалії	Загальна дія факторів забруднення навколишнього природного середовища, радіація

Загальна кількість населення – 22,1 тис. осіб, з них 54,5 % – жінки, 45,5 % – чоловіки. У віковій структурі переважають люди, старші за 50 років – 40 %, діти (0-13 років) становлять – 13,4 %, молодь (14-35 років) – 27 %, середнє покоління (36-50 років) – 19,6 %.

Серед уразливих груп населення на території Сновської МТГ проживають внутрішньо переміщених осіб – 183, інвалідів – 1322, пенсіонерів – 7020, учасників АТО – 317.

Протягом 2020 р. народилось 100 дітей, що на 18 менше, ніж в 2019 р., народжуваність відповідно склала 4,5 % проти 4,7 %.

Загальна смертність збільшилась – померло 462 особи проти 459 і становить 20,7‰ проти 20,2‰ в минулому році.

Показник природного приросту становить – 16,2 проти – 15,5.

У працездатному віці померло – 71 особа, що на 13 менше, ніж у минулому році. Питома вага померлих у працездатному віці до загального числа всіх померлих становить 15,4%, в минулому році – 18,3%.

У 2020 р. лікарі активно працювали з програмою «Доступні ліки». Це дало можливість кожному пацієнту отримати лікарські засоби, які покращували якість його життя та запобігли виникненню ускладнень та передчасної смертності. Програма забезпечує право отримати безкоштовно чи із незначною доплатою ліки за рецептами особам, хворим на серцево-судинні захворювання, бронхіальну астму й цукровий діабет 2 типу.

У минулому році (2020 р.) основні зусилля медичного персоналу були спрямовані на боротьбу з інфекцією, спричиненою вірусом COVID-19. До Чернігівського лабораторного центру на обстеження методом ПЛР було направлено 754 зразків біологічного матеріалу від осіб з підозрою на COVID-19, з них був отриманий позитивний результат у 251 особи. 32 хворих було направлено на стаціонарне лікування, решта перебувала на амбулаторному лікуванні в сімейних лікарів. За 2020 р. одужало 246 хворих з підтвердженим діагнозом COVID-19.

Основним фактором впливу стану довкілля на здоров'я населення є забруднення атмосферного повітря. Як зазначалось вище, основними забруднювачами повітря на території Сновської МТГ є ПАТ «Щорський завод продтоварів», ТОВ «Техсервіс», Новоборовицьке МПД ДП «Укрспирт», ТОВ «Меблева фабрика», ТОВ «Астра», філія «Південно-Західна Залізниця» АТ «Укрзалізниця». Однак, головним забруднювачем атмосферного повітря в Сновській МТГ продовжує й надалі залишатися автотранспорт.

Суттєвим фактором впливу на здоров'я населення є якість питної води. Високою є ймовірність не відповідності якості води за бактеріологічними (санітарно-гігієнічними) показниками безпосередньо в розподільчій мережі. Ймовірно, що саме з негативним впливом водного фактору на здоров'я пов'язані показники захворюваності кишковими інфекціями.

Проблема накопичення, переробки й захоронення ТПВ на території Сновської МТГ вирішується незадовільно. На сьогодні основним способом видалення ТПВ є їх захоронення на Сновському сміттєзвалищі. Тривале накопичення ТПВ на звалищі призводить до виникнення непередбачуваних

фізико-хімічних і біохімічних процесів, продуктами яких є чисельні токсичні хімічні сполуки в рідкому, твердому й газоподібному стані. Дані об'єкти є середовищем для розмноження комах і гризунів, які є збудниками й переносниками різних інфекційних захворювань, такі як лептоспіроз, сказ, енцефаліт, та ін.

Шум, інтенсивність якого зростає біля автомагістралей й залізниці, в районі автовокзалів і залізничного вокзалу, а також окремих промислових підприємств, впливає на нервову систему людини, заважає повноцінному відпочинку. Напружений ритм міського життя викликає психоневрологічні розлади й депресії, спричиняє зростання серцево-судинних хвороб і захворювань нервової системи. На відміну від сільських, жителі міста більше схильні до гіподинамії.

Ймовірний майбутній розвиток, якщо Стратегія не буде впроваджена

Забруднення повітря, води, ґрунтів, шум є одними з чинників, які безпосередньо впливають на стан здоров'я людини. На даний момент на території Сновської МТГ присутні джерела забруднення навколишнього середовища, які в реалізації цілей Стратегії мають зменшити свій кумулятивний шкідливий вплив, що є важливим фактором для сталого розвитку території громади. У результаті не впровадження Стратегії різні джерела шкідливих речовин спричинятимуть і надалі негативний вплив.

3. ХАРАКТЕРИСТИКА СТАНУ ДОВКІЛЛЯ, УМОВ ЖИТТЄДІЯЛЬНОСТІ НАСЕЛЕННЯ ТА СТАНУ ЙОГО ЗДОРОВ'Я НА ТЕРИТОРІЯХ, ЯКІ ЙМОВІРНО ЗАЗНАЮТЬ ВПЛИВУ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ Й РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Стратегія визначає пріоритетні напрями економічного й соціального розвитку, враховує екологічні завдання місцевого рівня в інтересах ефективного, стабільного соціально-економічного розвитку громади та підвищення якості життя населення.

Вплив на довкілля, у тому числі на здоров'я населення, при впровадженні заходів може мати тільки позитивні наслідки. Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Стратегії зведені в таблиці 3.1.

Таблиця 3.1. – Ймовірні наслідки для довкілля від реалізації Стратегії

Ймовірні наслідки	Негативний вплив			Пом'якшення існуючої ситуації
	Так	Ймовірно	Ні	
Атмосферне повітря				
1. Збільшення викидів забруднюючих речовин від стаціонарних джерел			•	
2. Погіршення якості атмосферного повітря			•	+
3. Зміни повітряних потоків, вологості, температури або ж будь-які локальні чи регіональні зміни клімату			•	
Водні ресурси				
4. Збільшення обсягів скидів у поверхневі води			•	+
5. Збільшення навантаження на каналізаційні системи й погіршення якості очистки стічних вод			•	+
6. Порушення гідрологічного й гідрохімічного режиму малих річок регіону			•	+
7. Зміни обсягів підземних вод (шляхом відбору чи скидів або ж шляхом порушення водоносних горизонтів)			•	
8. Забруднення підземних водоносних горизонтів			•	

Продовження таблиці 3.1.

Відходи				
9. Збільшення кількості утворених твердих побутових відходів			•	+
10. Збільшення кількості утворених або накопичених промислових відходів IV класу небезпеки			•	
11. Збільшення кількості відходів I-III класу небезпеки			•	
12. Спорудження еколого-небезпечних об'єктів поводження з відходами			•	
Земельні ресурси				
13. Порушення, переміщення, ущільнення ґрунтового шару			•	
14. Будь-яке посилення вітрової або водної ерозії ґрунтів			•	
15. Суттєві зміни в структурі земельного фонду, чинній або планованій практиці використання земель			•	
16. Виникнення конфліктів між ухваленими цілями стратегії та цілями місцевих громад			•	
Біорізноманіття та рекреаційні зони				
17. Негативний вплив на об'єкти природно-заповідного фонду (зменшення площ, небезпечна діяльність на їх території тощо)			•	
18. Зміни у кількості видів рослин або тварин, їхній чисельності або територіальному представництві			•	
19. Порушення або деградацію середовищ існування диких видів тварин			•	
Рекреаційні зони та культурна спадщина				
20. Будь-який вплив на кількість та якість наявних рекреаційних можливостей			•	
21. Будь-який вплив на наявні об'єкти історико-культурної спадщини			•	

Продовження таблиці 3.1.

22. Інші негативні впливи на естетичні показники об'єктів довкілля			•	
Населення та інфраструктура				
23. Появу будь-яких реальних або потенційних загроз для здоров'я людей			•	+
Екологічне управління та моніторинг				
24. Погіршення екологічного моніторингу			•	+
Інше				
25. Підвищення рівня використання будь-якого виду природних ресурсів			•	+
26. Суттєве порушення якості природного середовища			•	+

На основі оцінок, представлених у таблиці 3.1, можна зробити такі висновки щодо ймовірних наслідків для довкілля від реалізації Стратегії:

атмосферне повітря – позитивний вплив, а саме: зменшення викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами внаслідок виконання заходів Стратегії;

водні ресурси – позитивні наслідки а саме: зменшення надходження забруднюючих речовин у водні ресурси внаслідок виконання заходів Стратегії;

відходи – позитивні наслідки за рахунок ліквідації несанкціонованих звалищ ТПВ, придбання контейнерів для збору побутових відходів, обладнання контейнерних майданчиків.

Земельні ресурси – наслідки відсутні.

Біорізноманіття – наслідки позитивні: покращення існуючого стану озеленення територій парків та скверів в межах населених пунктів, забезпечення стійкості природних територій і об'єктів ПЗФ.

На території Сновської громади об'єкти природно-заповідного фонду представлені загальнодержавного й місцевого значення, території та об'єкти регіональної екологічної мережі представлені 1 ключовою територією та 5 сполучними територіями різного рівня. Елементи Смарагдової мережі, водно-болотні угіддя міжнародного значення відсутні.

Населення та інфраструктура – наслідки позитивні: поліпшення санітарно-епідеміологічної та санітарно-епізоотичної ситуації на території громади; негативний вплив на стан здоров'я або захворюваність населення не очікується.

При впровадженні заходів Стратегії, в порівнянні із існуючим станом, очікується позитивний вплив на навколишнє природне середовище, в тому числі на здоров'я населення.

4. ЕКОЛОГІЧНІ ПРОБЛЕМИ, В ТОМУ ЧИСЛІ РИЗИКИ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ЯКІ СТОСУЮТЬСЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ, ЗОКРЕМА ЩОДО ТЕРИТОРІЙ З ПРИРОДООХОРОННИМ СТАТУСОМ (ЗА АДМІНІСТРАТИВНИМИ ДАНИМИ, СТАТИСТИЧНОЮ ІНФОРМАЦІЄЮ ТА РЕЗУЛЬТАТАМИ ДОСЛІДЖЕНЬ)

Рішення документу державного планування «Стратегія розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021 – 2027 роки» не несуть прямої шкоди територіям з природоохоронним статусом.

Зокрема основні напрями Стратегії спрямовані на модернізацію промислового комплексу; розвиток житлово-комунального господарства й транспортної інфраструктури; екологічне оздоровлення; енергозбереження; розвиток гуманітарної й соціальної сфер.

Тимчасові негативні наслідки для природоохоронних територій можуть бути під час ведення будівельних робіт. Прийняття рішення щодо будівництва, яке матиме вплив на природоохоронні території та оцінка таких ризиків має відбуватися згідно вимог чинного законодавства за встановленими процедурами, враховуючи необхідність проходження процедур стратегічної екологічної оцінки (Закон України (далі ЗУ) «Про СЕО», оцінки впливу на довкілля (ЗУ «Про ОВД»).

Для територій природно-заповідних територій (далі ПЗФ) питання впливу на заповідні території регулюється в тому числі ЗУ «Про ПЗФ», де визначається, що на землях ПЗФ та іншого природоохоронного або історико-культурного призначення забороняється будь-яка діяльність, яка негативно впливає або може негативно впливати на стан природних та історико-культурних комплексів та об'єктів або перешкоджає їх використанню за цільовим призначенням. До того ж навколо об'єктів ПЗФ, можуть встановлюватися охоронні зони, в межах яких не допускається будівництво промислових та інших об'єктів, мисливство, розвиток господарської діяльності, яка може призвести до негативного впливу на території та об'єкти природно-заповідного фонду. Оцінка такого впливу здійснюється на основі екологічної експертизи, що проводиться в порядку, встановленому законодавством України.

Регулювання питань впливу на водні об'єкти визначаються в тому числі Водним Кодексом України, де регулюються питання використання водних об'єктів, їх прибережно-захисних смуг та водоохоронних зон.

Питання використання та впливу на ліси регулюється в тому числі Лісовим Кодексом. Відповідно до ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля» здійснення оцінки впливу на довкілля є обов'язковою, в тому числі для об'єктів, віднесених до першої та другої категорій видів планованої

діяльності та об'єктів, які можуть мати значний вплив на довкілля й підлягають оцінці впливу на довкілля, а також для діяльності, яка впливатиме на ПЗФ. Зокрема, в першу групу входять усі суцільні й поступові рубки головного користування й суцільні санітарні рубки на площі понад 1 га; усі суцільні санітарні рубки на територіях та об'єктах природно-заповідного фонду. До другої групи входить сільське господарство, лісівництво й водне господарство; сільськогосподарське й лісгосподарське освоєння, рекультивація й меліорація земель (управління водними ресурсами для введення сільського господарства, в тому числі з зрошуванням і меліорацією) на територіях та об'єктах ПЗФ або в їх охоронних зонах на площі 5 га і більше, насадження лісу (крім лісовідновлювальних робіт) на площі понад 20 га або на територіях та об'єктах ПЗФ або в їх охоронних зонах на площі 5 га і більше; інтенсивна аквакультура на територіях та об'єктах ПЗФ або в їх охоронних зонах.

Основні екологічні проблеми Сновської МТГ наведені в таблиці 4.1.

Таблиця 4.1. – Основні екологічні проблеми Сновської МТГ

№з/п	Екологічні проблеми
1	Екологічні наслідки діяльності промислових підприємств (зокрема, забруднення атмосферного повітря викидами промислових підприємств.
2	Забруднення водних об'єктів скидами забруднюючих речовин із зворотними водами промислових і сільськогосподарських підприємств, підприємств житлово-комунального господарства, поверхневого стоку населених пунктів.
3	Застарілий стан основних фондів житлового господарства: теплових, водопровідно-каналізаційних, електричних мереж. Втрати води й тепла в мережах. Збиткові котельні (застарілі котли). Недостатній тиск у водопровідних мережах. Низький рівень якості теплопостачання й водопостачання.
4	Потреба в проведенні термомодернізації будівель закладів освіти, охорони здоров'я й культури з метою зниження обсягу палива, що споживається, та як наслідок, зменшення кількості викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.
5	Істотне забруднення атмосферного повітря викидами автотранспорту.
6	Порушення гідрологічного й гідрохімічного режиму малих річок регіону. Замулення й засмічення водних об'єктів.
7	Незадовільний стан очисних споруд. Надмірне використання природних ресурсів.

Продовження таблиці 4.1.

8	Неефективне управління в сфері поводження з твердими побутовими відходами, зокрема: наявність стихійних сміттєзвалищ побутових відходів; недостатня кількість сучасної інфраструктури поводження з побутовими й промисловими відходами; відсутність системи роздільного збору сміття.
9	Низький рівень екологічної обізнаності, недостатня активність та самоорганізація суспільства з питань охорони довкілля.
10	Недостатнє використання сучасних технологій для зменшення впливів на довкілля на промислових підприємствах.
11	Висока концентрація екологічно небезпечних виробництв у структурі промисловості.
12	Відсутність економічних механізмів стимулювання розвитку екологічно безпечних технологій та природоохоронних систем.

SWOT-аналіз є дієвим інструментом для прийняття стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень щодо подальшого удосконалення ДДП з урахуванням регіональних особливостей. Виявлені при проведенні SWOT-аналізу слабкості, можливості й загрози можуть бути використані при прийнятті стратегічних, коротко- та довгострокових управлінських рішень. Результати SWOT-аналізу екологічної ситуації в Сновській МТГ наведено в таблиці 4.2.

Таблиця 4.2. – Результати SWOT-аналізу екологічної ситуації у Сновській МТГ

Сильні сторони	Слабкі сторони
Вигідне економіко-географічне положення.	Втрата інвестиційної привабливості території.
Багатий природно-ресурсний потенціал; наявність сировинної бази для розвитку промисловості.	Невідповідність професійно-кваліфікаційного складу безробітних, що перебувають на обліку в центрі зайнятості й вакансій, які користуються попитом на ринку праці.
Багатогалузева економіка.	Недостатній рівень впровадження енерго-ефективних технологій та використання альтернативних джерел енергії в бюджетній сфері й житловому господарстві.
Високий освітній потенціал.	Напружена ситуація з безробітним населенням.

Продовження таблиці 4.2.

Розвинений господарський комплекс, який базується на промисловості, транспортуванні вантажів та ін.	Високий рівень зносу систем водопостачання й водовідведення.
Значний промисловий потенціал; наявність територіальних ресурсів для розміщення нових промислово-комунальних підприємств та, за необхідності, передислокації існуючих.	Необхідність розвитку транспортної інфраструктури.
Розвинена транспортна інфраструктура.	Необхідність постійного оновлення матеріально-технічної бази закладів освіти, культури, охорони здоров'я.
Значна кількість структур нового типу – малих підприємств і фізичних осіб підприємств з працюючими в них.	Високий рівень зносу систем тепlopостачання міста.
Висока інвестиційна привабливість території громади; наявність вільних сфер та ніш для інвестування.	Соціально-економічні чинники (народжуваність, смертність, природний приріст населення).
Наявність потенціалу для розвитку туризму різних видів: археологічні, етнографічні, історичні, архітектурні пам'ятки.	Наявність застарілого житлового фонду.
Наявність Програми дій з впровадження нових схем управління ТПВ на території громади.	Технічний стан магістральної вуличної мережі та її щільність, нераціональне розміщення місць зберігання транспортних засобів.
Активність, креативність населення громади.	Екологічні проблеми та проблеми санітарно-гігієнічних умов проживання населення, стан довкілля.
	Необхідність захисту життєвого й природного середовища від шкідливого впливу техногенних і соціально-побутових факторів, небезпечних природних явищ.
	Високий рівень зносу основних виробничих потужностей в промисловому комплексі.

Продовження таблиці 4.2.

	Зношеність об'єктів комунальної інфраструктури (електро-, газо- і водопостачання).
	Недостатнє запровадження заходів щодо збереження пам'яток архітектури й містобудування, історичного середовища, природного ландшафту.

Можливості	Загрози
Збільшення рівня доступності до міжнародних фінансових ресурсів.	Погіршення стану навколишнього середовища.
Модернізація виробничих потужностей на підприємствах, запровадження в виробництво новітніх та енергозберігаючих технологій.	Ріст інфляції, нестабільність національної валюти, високі кредитні ставки.
Запровадження використання альтернативних джерел енергії	Скорочення притоку прямих іноземних інвестицій в економіку України.
Рациональне використання території, зокрема території непридатних з точки зору інженерно-будівельної оцінки.	Неможливість модернізувати виробничі потужності підприємств через відсутність ресурсів.
Оздоровлення середовища за рахунок реалізації містобудівних та інженерних заходів (гідротехнічних заходів, винесення з селітебної зони виробничих підприємств, зменшення санітарно-захисних зон, організація санітарної очистки).	Погіршення демографічної ситуації, подальше «старіння» населення, збільшення навантаження на працездатних громадян.
Подальше впровадження реформ, зокрема в частині децентралізації влади.	Зростання вартості енергоресурсів.
Розвиток туристичної та рекреаційної сфери.	Зниження рівня купівельної спроможності та погіршення рівня життя громадян.
Максимальне збереження історичного статусу території.	Скорочення трудових ресурсів через виїзд людей за кордон.
Підвищення рівня забезпеченості населення установами, спорудами відпочинку.	Застарілі засоби виробництва.

При гіпотетичному «нульовому» сценарії, якщо документ державного планування не буде затверджений, подальший стабільний розвиток території Сновської МТГ є проблематичним. Це може призвести до погіршення екологічної ситуації та, як наслідок, може відобразитися на умовах життя й здоров'ї населення громади. Такий аналіз є достатньо узагальненим та потребує уточнень уже на етапах реалізації конкретних рішень з урахуванням їх просторової прив'язки до території, віддаленості по відношенню до природоохоронних територій, умов реалізації та інших характеристик.

5. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ В СФЕРІ ОХОРОНИ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ПОВ'ЯЗАНІ ІЗ ЗАПОБІГАННЯМ НЕГАТИВНОМУ ВПЛИВУ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, ВСТАНОВЛЕНІ НА МІЖНАРОДНОМУ, ДЕРЖАВНОМУ ТА ІНШИХ РІВНЯХ, ЩО СТОСУЮТЬСЯ ДОКУМЕНТА ДЕРЖАВНОГО ПЛАНУВАННЯ, А ТАКОЖ ШЛЯХИ ВРАХУВАННЯ ТАКИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ ПІД ЧАС ПІДГОТОВКИ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ.

Цей розділ ґрунтується на аналізі цілей документів державної політики, які мають відношення до цілей розвитку на місцевому рівні, і визначає ступінь їх врахування в Стратегії розвитку Сновської МТГ.

Для кожного з визначених напрямів розвитку Стратегії розробляються стратегічні та оперативні цілі. За кожною оперативною ціллю розробляються завдання й низка проєктів, серед яких можуть бути проєкти, які, відповідно до ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля», підлягатимуть оцінці впливу на довкілля до прийняття рішення про провадження планованої діяльності. Для таких проєктів має бути здійснена процедура оцінки впливу на довкілля.

5.1. Основні міжнародні та державні зобов'язання

Основними міжнародними зобов'язаннями щодо СЕО є протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015), та Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС, а також Конвенція ООН з біологічного різноманіття, Рамкова конвенція про зміну клімату, Паризька кліматична угода.

Згідно ст. 28 ЗУ «Про основи містобудування», якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що містяться в законодавстві України про містобудування, то застосовуються правила міжнародного договору.

Основними правовими документами, які мають бути враховані під час процедури стратегічної екологічної оцінки є:

- Протокол про стратегічну екологічну оцінку (Протокол про СЕО) до Конвенції про оцінку впливу на навколишнє середовище у транскордонному контексті (Конвенція ЕСПО), ратифікований Верховною Радою України (№ 562-VIII від 01.07.2015);

- Директива 2001/42/ЄС про оцінку впливу окремих планів і програм на навколишнє середовище, імплементація якої передбачена Угодою про асоціацію між Україною та ЄС;

- Водний кодекс України;
- Лісовий кодекс України;
- Земельний кодекс України;
- Закон України «Про природно-заповідний фонд»;
- Закон України «Про охорону культурної спадщини»;
- Закон України «Про охорону археологічної спадщини»;
- Закон України «Про охорону атмосферного повітря»;
- Закон України «Про відходи»;
- Закон України «Про надра»;
- Закон України «Про питну воду та питне водопостачання»;
- Закон України «Про забезпечення санітарного та епідеміологічного благополуччя населення»;
- Закон України «Про екологічний аудит»;
- Закон України «Про рослинний світ»;
- Закон України «Про тваринний світ»;
- Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;
- Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 рр., затверджена постановою Кабінету Міністрів України від 5 серпня 2020 р. №695;
- Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019 «Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року»;
- Стратегія розвитку Чернігівської області на період до 2027 р. та План заходів з реалізації у 2021-2023 рр. Стратегії розвитку Чернігівської області на період до 2027 р., затверджені рішенням 21 сесії Чернігівської обласної ради 7 скликання 18 грудня 2019 року № 4-21/VII в редакції рішення 25 сесії Чернігівської обласної ради 7 скликання 28 жовтня 2020 року № 43-25/VII.
- Національний план дій управління відходами до 2030 р., затверджений Кабінетом міністрів України 20 лютого 2019 р.;
- Конвенція ООН з біологічного різноманіття;
- Рамкова конвенція про зміну клімату;
- Паризька кліматична угода;
- Закон України «Про Генеральну схему планування території України»;
- Закон «Про основи містобудування»;
- Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
- Постанова Кабінету Міністрів України про забезпечення реалізації Закону України «Про Генеральну схему планування території України»;
- ДБН Б.1.1-13:2012 «Склад та зміст містобудівної документації на державному та регіональному рівнях»;

- ДСТУ-Н Б Б.1.1-10:2010 «Настанова з виконання розділів «Охорона навколишнього природного середовища» у складі містобудівної документації»;

- Державні санітарні правила планування та забудови населених пунктів зі змінами;

- ДСанПіН 2.2.4-171-10 «Гігієнічні вимоги до води питної, призначеної для споживання людиною»;

- Конвенція про охорону дикої флори та фауни і природних середовищ існування в Європі (Закон України N 436/96-ВР (436/96-ВР) від 29.10.96;

- «Про охорону навколишнього природного середовища»;

- «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2030 року»;

- Постанови Кабінету Міністрів України від 17 вересня 1996 р. №1147 «Про затвердження переліку видів діяльності, що належать до природоохоронних заходів» (із змінами).

- Цілі сталого розвитку на період 2016-2030 рр. (зокрема, ціль 13 «Вжиття невідкладних заходів щодо боротьби зі зміною клімату та його наслідками»);

- Розпорядженні КМУ від 07.12.2016 № 932-р «Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року»;

- Розпорядженні КМУ від 06.12.2017 № 878-р «Про затвердження плану заходів щодо виконання концепції реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року.

Правові засади у сфері поводження з відходами забезпечуються ЗУ «Про відходи» (№ 187/98-ВР від 05.03.1998) та іншими законодавчими актами, що були розроблені для регулювання діяльності з метою уникнення або мінімізації утворення відходів, зберігання й поводження з ними, запобігання й зменшення негативних наслідків для довкілля й здоров'я людини від утворення, зберігання й поводження з відходами. Повноваження органів місцевого самоврядування в сфері поводження з відходами визначаються 21 статтею ЗУ «Про відходи».

В Україні сформовано інвестиційне законодавство, в якому, зокрема, значна увага приділяється необхідності дотримання екологічних норм у процесі інвестиційної діяльності. Так ЗУ «Про інвестиційну діяльність» від 18.09.1991 р. № 1560-ХІІ встановлюється заборона інвестування в об'єкти, створення й використання яких не відповідає вимогам санітарно-гігієнічних, радіаційних, екологічних, архітектурних та інших норм, встановлених законодавством України (ЗУ стаття 4). У разі порушення екологічних, санітарно-гігієнічних та архітектурних норм державний орган може прийняти рішення про зупинення або припинення інвестиційної діяльності (ЗУ стаття 21). Також у стаття 8 ЗУ зазначається, що інвестор зобов'язаний одержати висновок з оцінки впливу на довкілля у випадках та порядку, встановлених ЗУ «Про оцінку впливу на довкілля» від 23.05.2017 р. № 2059-VIII.

Відповідно до нормативно-правової бази України проєкт Стратегії відповідає ряду зобов'язань:

- пріоритетність вимог екологічної безпеки, обов'язковість додержання екологічних стандартів, нормативів і лімітів використання природних ресурсів;

- виконання заходів, що гарантують екологічну безпеку середовища для життя і здоров'я людей, а також запобіжний характер заходів щодо охорони довкілля;

- проєктне спрямування на збереження просторової й видової різноманітності й цілісності природних об'єктів і комплексів;

- використання отриманих висновків моніторингу й комплексу охоронних заходів для виконання можливостей факторів позитивного впливу на охорону довкілля;

- формування динамічного урівноваженого стану довкілля, що забезпечуватиме екологічне, санітарно-безпечне середовище для життєдіяльності населення.

Ураховуючи результати аналізу можна зробити висновок, що проєкт Стратегії відповідає цілям екологічної політики, встановленим на національному рівні, враховує їх і пропонує комплекс заходів, які спрямовані на їх виконання.

Стосовно дотримання міжнародних зобов'язань у інших напрямках співробітництва, наприклад, таких як зміна клімату, охорона озонного шару та ін., слід зазначити, що вони не мають прямого відношення до головних цілей та завдань проєкту документу державного планування, що є документом місцевого рівня.

6. ОПИС НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ВТОРИННИХ, КУМУЛЯТИВНИХ, СИНЕРГІЧНИХ, КОРОТКО-, СЕРЕДНЬО- ТА ДОВГОСТРОКОВИХ (1, 3-5 ТА 10-15 pp. ВІДПОВІДНО, А ЗА НЕОБХІДНОСТІ - 50-100 pp.), ПОСТІЙНИХ І ТИМЧАСОВИХ, ПОЗИТИВНИХ І НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ

У цьому розділі наведений короткий огляд оцінки ризиків і потенційних впливів на довкілля. Матеріали документації були проаналізовані з метою виявлення потенційно значних впливів на навколишнє середовище, що мають відношення до реалізації цілей Стратегії.

На наступному етапі була проведена оцінка потенційних синергічних і кумулятивних впливів шляхом аналізу комбінованого впливу реалізації різних цілей на окремі компоненти довкілля.

У цьому розділі представлені результати оцінки основних цілей Стратегії з урахуванням пропозицій, прийнятих у відповідних розділах вищезазначеної документації. Оцінка враховує екологічні цілі, пов'язані з розвитком території, з метою забезпечення ефективного та сталого соціально-економічного розвитку та поліпшення якості життя населення.

Під кумулятивним впливом розуміється сукупність впливів від реалізації планованої діяльності та інших, що існують або плануються в найближчому майбутньому видів антропогенної діяльності, які можуть призвести до значних негативних або позитивних впливів на довкілля або соціально-економічні умови.

У процесі стратегічної екологічної оцінки був здійснений аналіз впливу реалізації рішень проєкту Стратегії як на окремі компоненти навколишнього природного середовища, так і сукупний вплив на природні процеси та комплекси. Значного негативного впливу під час планованої діяльності на довкілля й здоров'я населення не передбачається.

6.1. Атмосферне повітря

Програма не передбачає створення нових підприємств із значними обсягами викидів у атмосферне повітря. Тому її реалізація не призведе до значних негативних наслідків для атмосферного повітря. Разом з тим, на етапі реконструкції/будівництва інженерних мереж і будівництва полігону ТПВ (Стратегічна ціль 2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища), розвитку мереж каналізації, ремонту доріг, реконструкції мостових споруд, реконструкція теплових мереж, будівництва й реконструкція котелень, реконструкцій систем водопостачання й водовідведення (Стратегічна ціль 4. Підвищення комфорту

життя мешканців та мешканок громади), можливий тимчасовий вплив на якість повітря, який хоч і є негативним, але короткостроковим.

Серед іншого тимчасовий негативний вплив на повітря під час будівельних робіт можливо через викиди пилу внаслідок дій з сипучими матеріалами (земляні роботи, навантаження та ін.); викиди пилу з поверхонь, на яких рухається обладнання, необхідне для будівництва; викиди продуктів спалювання викопного палива з двигунів машин, транспортних засобів, що використовуються для перевезення працівників, транспортування матеріалів та інших двигунів, що працюють на викопному паливі (наприклад, дизельні генератори). Зазначений вплив припиниться як тільки будуть завершені будівельні роботи.

Позитивний вплив на якість повітря в перспективі матимуть: озеленення прибудинкових територій, подальший розвиток територій загального користування та зон відпочинку, збереження й розвиток зелених зон для підтримки екологічного балансу, озеленення територій та догляд за зеленими насадженнями (операційна ціль 1.5. Діяльність щодо відновлення зелених територій, збільшення зелених насаджень), які в подальшому призведуть до підвищення якості повітря за рахунок зменшення пилу, шумового забруднення; покращення технічного стану автомобільних доріг (операційна ціль 4.2. Підвищення якості доріг та системи комунікацій), продовження розвитку велосипедного руху (операційна ціль 1.8. Побудова хорошого іміджу громади як привабливого місця для активного відпочинку, в т.ч. на воді та на велосипедах), які з поступовим впровадженням призведуть до зменшення рівня викидів від автомобільного транспорту.

6.2. Клімат

Загалом, загальний вплив заходів Стратегії на клімат є позитивним, зокрема за рахунок впровадження заходів з покращення стану автомобільних доріг, модернізація рухомого складу, розвитку велоінфраструктури, підвищення рівня озеленення та створення кліматичних насаджень.

Негативний вплив матиме тимчасовий характер за рахунок збільшення локальних викидів, наприклад, під час будівельних робіт. Довгостроковий вплив може бути за рахунок формування теплових островів через локальне збільшення щільності забудови та заасфальтованих поверхонь під час розширення житлової забудови, будівництва полігону побутових відходів та ін.

6.3. Водні ресурси

Програма передбачає низку заходів у напрямі поліпшення екологічного й санітарного стану р. Снов і малих річок (Операційна ціль 1.8 Побудова хорошого іміджу громади як привабливого місця для активного відпочинку, в т.ч. на воді та на велосипедах), розвиток зливової каналізації (Операційна ціль 4.1. Забезпечення доступності систем водопостачання та каналізації).

6.4. Земельні ресурси

Негативними наслідками впливу деяких заходів Стратегії на земельні ресурси може бути вилучення земель під будівництво нових інженерних мереж, полігону побутових відходів, житлових будівель. З іншої сторони, такі заходи компенсуються за рахунок їх позитивного впливу на навколишнє середовище в результаті планової діяльності.

Потенційними джерелами впливу на ґрунти під час проведення будівельно-демонтажних робіт є підвищення вологості ґрунтів за рахунок асфальтування території; порушення природного стоку поверхневих вод за рахунок планування території, траншейної прокладки різних комунікаційних мереж та ін.; випадкові проливи паливно-мастильних матеріалів.

У процесі виконання робіт з очищення річки Снов на ділянках розчистки будуть видалятися донні відкладення й тимчасово складатися на берегах річок. Наслідки такої діяльності будуть короткостроковими, незначними й прийнятними.

6.5. Відходи

Під час проведення будівельних робіт (інженерних мереж, житлових будівель) основним негативним наслідком для довкілля є утворення будівельних відходів. Основними відходами, що створюватимуться під час будівельних робіт, будуть рештки старої цегли, бетону, деревини та ін. Фактичний обсяг таких відходів буде встановлено під час проєктування відповідних об'єктів. Крім цього можливе утворення токсичних відходів ремонтних робіт – лакофарбових матеріалів, заповнювачів та ін. Передача забруднення в навколишнє середовище можлива із дощовими водами, коли внаслідок неналежного поводження з побутовим сміттям, воно змиватиметься на прилеглі території.

З іншої сторони, Програма передбачає ряд заходів, спрямованих на вирішення існуючих проблем поводження з відходами, зокрема безпечна утилізація побутових відходів, зокрема небезпечних (операційна ціль 4.3. Впровадження системи екологічного управління комунальними відходами).

Зважаючи на динаміку накопичення відходів у Чернігівській області, яка свідчить про те, що кількість накопичених відходів невпинно зростає, такі заходи в перспективі матимуть суттєвий вплив на покращення ситуації.

6.6. Біорізноманіття

Стратегією передбачається створення гуманного середовища для існування тварин і регулювання їх чисельності гуманними методами, збереження й розвиток зелених і кліматичних зон для підтримки екологічного балансу, подальше впорядкування й розвиток зелених насаджень, подальший розвиток територій загального користування й зон

відпочинку та ін. (операційна ціль 1.5. Діяльність щодо відновлення зелених територій, збільшення зелених насаджень). Стратегія не передбачає реалізацію заходів, які прямо можуть негативно вплинути на флору й фауну Сновської МТГ. На подальших етапах реалізації, визначених Стратегією заходів, передбачається уточнення таких впливів.

6.7. Природоохоронні території

У Стратегії не передбачені заходи, які можуть призвести до негативного впливу на існуючі території та об'єкти ПЗФ. На подальших етапах реалізації, визначених Стратегією заходів, передбачається уточнення таких впливів.

6.8. Здоров'я населення

Реалізація Стратегії має призвести до покращення життя й стану здоров'я населення. Упровадження деяких заходів ймовірно матиме непрямий позитивний вплив на здоров'я населення, зокрема: забезпечення розвитку й зміцнення первинної ланки – шляхом створення нових оснащених амбулаторій ЗПСМ, виконання діючих місцевих галузевих програм, оптимізація потужності й структури медичних закладів в умовах госпітального округу, проведення капітальних ремонтів і реконструкції закладів первинного та вторинного рівня відповідно до плану модернізації до 2027 р. тощо (стратегічна ціль 2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища); підтримка й розвиток різноманітних навчально-тренувальних, фізкультурно-спортивних заходів (Операційна ціль 5.3 Модернізація спортивних споруд для юнаків та юнок); заходи із озеленення прибудинкових територій, впорядкування й розвиток зелених насаджень, подальший розвиток територій загального користування й зон відпочинку (операційна ціль 1.5. Діяльність щодо відновлення зелених територій, збільшення зелених насаджень); покращення технічного стану автомобільних доріг, (операційна ціль 4.2. Підвищення якості доріг та системи комунікацій).

6.9. Транскордонний вплив

Транскордонний вплив відсутній.

Підсумки розділу

Узагальнені результати оцінки за напрямками Програми представлені в таблиці 6.1.

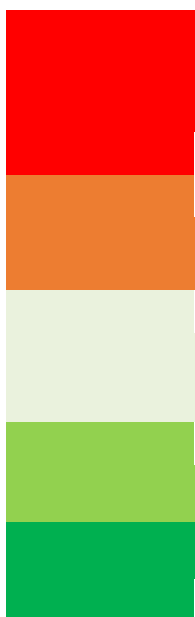
Таблиця 6.1. – Узагальнені результати оцінки за напрямками Стратегії

Напрямок	Атмосфера повітря	Клімат	Водні ресурси	Земельні ресурси	Відходи	Біорізноманіття	Природоохоронні території
1. Промисловість та підприємництво	DI /MT /LO/CU/SI						
2. Будівництво		IN/MT/LO			DI/LT/LO		
3. Споживчий ринок					DI/LT/LO		
4. Туризм							
5. Житловий фонд	DI/LT/LO				DI/LT/LO		
6. Благоустрій територій	DI/LT/LO	IN/LT/LO	DI/MT/LO	IN/MT/LO	DI/LT/LO	DI/LT/LO	
7. Транспорт	DI/MT/LO/CU/SI	DI/MT/LO/CU					
8. Енергорозвиток та енергоефективність	DI/MT/LO	IN/MT/LO	DI/MT/LO				
9. Охорона навколишнього природного середовища							
10. Соціальна сфера							
11. Соціальна політика							
12. Підтримка сім'ї дітей та молоді							

Продовження таблиці 6.1.

13. Гуманітарна сфера							
14. Освіта							
15. Культура							
16. Фізична культура та спорт							
17. Муніципальне управління							
18. Об'єкти комунальної власності та земельні відносини							
19. Діяльність підприємств комунальної власності. Реалізація тарифної політики							
20. Інформатизація муніципального управління							
21. Адміністративні послуги							

Пояснення до таблиці 6.1.

Значний негативний вплив. Значний негативний вплив слід звести до мінімуму із застосуванням заходів щодо пом'якшення наслідків, щоб він став незначним.

Помірний негативний вплив. Цей вплив є прийнятним.

Немає впливу, або нейтральний. Втручання не має ефекту, який можна було б довести, або такий вплив є незначним.

Помірний позитивний вплив.

Значний позитивний вплив

Продовження – Пояснення до таблиці 6.1.

Значення впливу не може бути оцінено з певністю через відсутність даних про компоненти навколишнього середовища, заплановану діяльність або з інших причин.

DI / IN Прямий / Непрямий

LT/ MT/
ST / 0 Довгостроковий (постійний 50-100 років) / Середньостроковий (10-15 років) / Короткостроковий (3-5 років) / Випадковий (тимчасовий, 1 рік)

LO / RE Місцевий / Регіональний

CU / SI /
TR Кумулятивний / Синергетичний / Транскордонний

Ймовірність того, що реалізація Стратегії призведе до таких можливих впливів на довкілля або здоров'я людей, які самі по собі будуть незначними, але в сукупності матимуть значний сумарний (кумулятивний) негативний вплив на довкілля, є незначною.

Таким чином, реалізація Стратегії не має супроводжуватися появою нових значних негативних наслідків для довкілля. Разом з тим, реалізація рішень Стратегії може призвести до покращення екологічної ситуації на території Сновської МТГ.

7. ЗАХОДИ, ЩО ПЕРЕДБАЧАЄТЬСЯ ВЖИТИ ДЛЯ ЗАПОБІГАННЯ, ЗМЕНШЕННЯ Й ПОМ'ЯКШЕННЯ НЕГАТИВНИХ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ

У цілому Стратегія не передбачає заходів, які б мали значний негативний довготривалий вплив на довкілля. Заходи для запобігання, зменшення й пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії (таблиця 7.1.) ґрунтуються на впливах, оцінених у розділі 6 звіту, та міжнародному досвіді діяльності в подібних умовах. Однак, такі заходи – це загальні рекомендації щодо усунення негативних наслідків, тоді як детальні заходи повинні розглядатися в кожному конкретному випадку під час реалізації шляхів досягнення визначених пріоритетів, а також у процесі надання екологічних дозволів.

Таблиця 7.1. – Заходи для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання Стратегії

Складова довкілля	Заходи для зменшення негативних наслідків
Атмосферне повітря	- Використання на автотранспорті спеціальних моторних мастил, присадок до них і палива, модифікаторів кінематичних вузлів автомобілів, упровадження каталітичних перетворювачів палива та ін., що призведе до зменшення витрат пального, зменшення викидів забруднюючих речовин та збільшення моторесурсів двигунів; - будівництво екологічно прийнятних та ефективних комунальних систем; - дотримання діючих норм законодавства під час проведення будівельних робіт; - проведення інформаційної кампанії серед населення щодо неприпустимості спалювання сухої трави, побутового й промислового сміття; - встановлення мережі портативних станцій моніторингу якості повітря.
Водні ресурси	- Завершення розробки проєктів прибережно-захисних смуг малих річок (там де вони відсутні); - створити перелік існуючих об'єктів господарювання в межах встановлених водоохоронних зон і прибережно-захисних смуг для подальшого винесення об'єктів, господарська діяльність яких не відповідає вимогам (статті 89 Водного кодексу України та статті 61 Земельного кодексу України); - заборонити будь-яке будівництво на землях водного фонду

Продовження таблиці 7.1.

	(якщо таке не дозволене законодавством); - визначити підприємство, організацію або установу та створити при ній спеціальну службу з догляду й підтримання в належному стані водоохоронних зон, прибережно-захисних смуг водних об'єктів; - прийняти відповідні міри впливу, передбачені статтею 212 Земельного кодексу України, до громадян та юридичних осіб, що здійснили самозахоплення земельних ділянок на землях водного фонду; - заборонити миття машин і механізмів у місцях, з яких стічні води можуть потрапити в магістральну, розподільчу, скидну мережу, річки та водойми; - дотримання у межах зон санітарної охорони об'єктів водопостачання режимів господарської діяльності, визначених Постановою КМ України №2024 від 18.12.1998 р. «Про правовий режим зон санітарної охорони водних об'єктів»).
Відходи	Забезпечити контроль та дотримання вимог діючого законодавства під час проведення будівельних робіт для попередження загрози складування будівельного сміття на проєктних ділянках, скидання їх у непризначених місцях тощо.
Ґрунти	- Передбачити раціональне складування донних відкладень, які утворюватимуться внаслідок реалізації заходів з очищення річки; - при експлуатації будівельних машин і механізмів заборонити злив відпрацьованих мастил і пального на землю; відпрацьоване масло повинно збиратися в спеціальний посуд і відправлятися на утилізацію; - після закінчення будівельних робіт слід виконати планувальні роботи в місцях стоянки й ремонту машин і механізмів, а також на всіх інших ділянках, де були допущені порушення поверхні в процесі будівництва; - усунення випадків викидання, складування й накопичення побутових відходів і стоків на території житлової забудови; - дотримання норм унесенні мінеральних добрив.

Продовження таблиці 7.1.

Екологічні політики, що сприятимуть збільшенню біорізноманіття та сталому розвитку	Рекомендується для підвищення рівня обізнаності населення й підвищення екологічної свідомості удосконалити систему інформування населення щодо оперативного висвітлення екологічних питань, стимулювати громадян залучатися до використання енергозберігаючих технологій в побуті, створити та або/впроваджувати шкільні й позашкільні освітні програми для молоді; стимулювання суб'єктів господарювання до розвитку систем екологічного управління, яке забезпечує
	впорядкування контролю за комплектуючими, сировиною й матеріалами й продукцією, викидами й відходами, які виникають внаслідок окремих виробничих процесів.
Здоров'я населення	Перелічений вище комплекс заходів щодо зменшення негативних наслідків виконання документу державного планування прямо та опосередковано впливає на покращення стану здоров'я населення і є одним із головних завдань розробки цієї Стратегії.

Реалізація Стратегії потребує виконання великої кількості заходів, що стосуються розвитку сфери забезпечення громади системами інженерної інфраструктури, ремонту вулично-дорожньої мережі, енергозбереження й раціонального використання природних ресурсів, виконання яких є невід'ємною складовою при створенні сприятливого в екологічному відношенні життєвого середовища.

Серед головних заходів, що мають безпосередній вплив на санітарно-гігієнічні умови проживання населення та забезпечують пом'якшення негативних наслідків реалізації проекту Стратегії, можна виділити:

- здійснення заходів енергозбереження шляхом модернізації котельного обладнання, обмеження годин роботи котелень, технічного переоснащення насосних станцій, теплових мереж, використання світлодіодних ламп;
- придбання обладнання для збору відходів, а саме: контейнерів для збирання ТПВ та роздільного збирання ТПВ;
- проведення виїзних досліджень за станом атмосферного повітря;
- розробка схеми оптимізації теплопостачання й водопостачання;
- удосконалення дорожньо-транспортного комплексу тощо.

Виконання заходів, передбачених Стратегією, матиме позитивний вплив на всі складові довкілля, поліпшення загального екологічного та естетичного стану території Сновської МТГ.

8. ОБҐРУНТУВАННЯ ВИБОРУ ВИПРАВДАНИХ АЛЬТЕРНАТИВ, ЩО РОЗГЛЯДАЛИСЯ, ОПИС СПОСОБУ, В ЯКИЙ ЗДІЙСНЮВАЛАСЯ СТРАТЕГІЧНА ЕКОЛОГІЧНА ОЦІНКА, В ТОМУ ЧИСЛІ БУДЬ-ЯКІ УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ Й ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ТАКОЇ ОЦІНКИ

Оцінка альтернатив

У контексті СЕО документації «Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

Альтернатива 1: «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Стратегії;

Альтернатива 2: розроблення декількох галузевих секторальних стратегій розвитку Сновської міської територіальної громади.

1. У «*Варіанті нульової альтернативи*» розглядалася ситуація гіпотетичного сценарію, за яким проєкт «Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки» не затверджується. Цей сценарій можна розуміти як продовження поточних (у тому числі несприятливих) екологічних тенденцій, наведених у розділах 2, 3 та 4 цього Звіту.

Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток території є сумнівним, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання природних, матеріальних і фінансових ресурсів, погіршення екологічної ситуації в цілому.

2. *Розроблення декількох галузевих секторальних стратегій (у сфері транспорту, охорони навколишнього природного середовища, інноваційній сфері) розвитку Сновської міської територіальної громади.*

Комплексні завдання, поставлені перед плануванням територій – прогнозування просторового розвитку, забезпечення раціонального розселення і визначення напрямів сталого розвитку територій, взаємоузгодження регіональних і місцевих інтересів, закладення основ для розроблення стратегічних, прогнозних і програмних документів щодо здійснення місцевої політики – обумовлюють необхідність застосування комплексних досліджень усього різноманіття умов і ресурсів території, зовнішніх можливостей та загроз для її розвитку.

Реалізація концепції сталого розвитку при здійсненні просторового планування вимагає забезпечення узгодження економічно обґрунтованих архітектурних та інженерних планувальних рішень (зокрема, щодо розвитку транспортної інфраструктури) з природними умовами, виконання порівняльної одночасної оцінки придатності ландшафтів території для різних

видів використання або вилучення з господарського використання на основі виявлення комплексного природного потенціалу; проведення досліджень відповідності сучасного напрямку використання структури ландшафтів і здійснення вибору оптимального варіанту їх використання відповідно до соціально-економічних завдань та природоохоронного статусу.

Такий підхід передбачає виконання саме комплексного дослідження, що має відображати можливість просторової диференціації функцій території залежно від її структури й природоохоронної цінності, особливостей сучасного використання, ступеня збереженості або деградації природних ландшафтів, можливості їх відновлення, а також з огляду на економічну доцільність та потенційну інвестиційну привабливість.

Обрання Альтернативи 2 безумовно сприяло б вирішенню окремих галузевих проблем, але значно зменшило кумулятивний ефект, який створює розробка Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади.

Опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, в тому числі будь-які ускладнення

Виконання СЕО проєкту «Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки» передбачає аналіз та оцінку ймовірних наслідків виконання цілей як на окремі компоненти довкілля (грунти, поверхневі й підземні водні ресурси, атмосферне повітря, рослинний й тваринний світ), так і на комплексні умови території – стан довкілля, збереження біорізноманіття, раціональність використання наявних ресурсів, розвиток природних процесів, а також вплив на здоров'я населення. Зміст звіту про СЕО визначався змістом і характером пропозицій, сформованих у ході розроблення Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки з урахуванням сучасних знань і методів оцінювання.

У рамках проведення СЕО проєкту виконано оцінку відповідності пропозицій вимогам чинного законодавства стосовно забезпечення дотримання режиму природоохоронних територій.

З огляду на стратегічний характер такого виду документації, ключове значення у виконанні СЕО проєкту такого документа мали методи стратегічного аналізу. Насамперед, доречним виявилось застосування аналізу контексту стратегічного планування, що передбачає встановлення зв'язків з іншими ДДП та нормативно правові умови реалізації рішень проєкту. Відповідність пропозицій проєкту загальним цілям охорони довкілля й забезпечення безпечного для здоров'я населення середовища існування дозволило встановити застосування цільового аналізу при проведенні СЕО.

Оцінка кумулятивних ефектів дозволила оцінити як сукупний (кумулятивний), так і накладений (синергічний) вплив минулих, поточних і проєктних чинників.

Оскільки в проєкті відсутні конкретизовані данні стосовно проєктних обсягів будівництва й розбудови інфраструктури недоцільним виявилось

використання методів, пов'язані з застосуванням математичних підходів і моделювання. Тому, поміж інших, для здійснення СЕО був обраний метод експертних оцінок, суть якого полягає у визначенні майбутнього на основі думок кваліфікованих спеціалістів-експертів, та метод екстраполяції, оскільки цей метод полягає в перенесенні встановленого характеру розвитку певної території або процесу в майбутнє й ґрунтується на вивченні кількісних та якісних параметрів досліджуваного об'єкта за попередні роки, з подальшим логічним продовженням, окресленням тенденцій його розвитку.

При цьому здійснювалось:

- збір та аналіз інформації про поточний стан складових довкілля, включаючи значення ключових екологічних показників;
- визначення можливих чинників змін антропогенного й природного характеру;
- проведення оцінки потенційного впливу цілей на складові довкілля та на стан здоров'я й добробут населення.

У процесі аналізу стану довкілля були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику в сфері охорони навколишнього природного середовища й реалізують державну політику в сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу довкілля на національного й регіональному рівні.

У ході виконання СЕО запропоновано ряд заходів із запобігання, зменшення й пом'якшення негативних наслідків реалізації цілей проєкту на довкілля та стан здоров'я населення, у першу чергу щодо:

- системи комплексних заходів економічного, соціального, технологічного й культурного характеру задля невідкладного вирішення наявних екологічних проблем громади;
- інвестиційних та інноваційних проєктів на засадах технологічного оновлення, реконструкції й ресурсозбереження; збереження біологічного й ландшафтного різноманіття, відтворення природних комплексів, земельних, водних та інших природних ресурсів;
- раціонального використання рекреаційних ресурсів природоохоронних та інших цінних територій при підтримці формування економічного середовища й розвитку сфери зайнятості населення;
- трансформації й розвитку транспортної мережі в громаді з урахуванням необхідності забезпечення протишумового захисту та зниження рівнів забруднення атмосферного повітря в місцях проживання населення.

Окрім того, були враховані затверджені нормативно-правовими актами України заходи визначені законодавством і нормативно-правовими актами щодо запобігання, зменшення й пом'якшення негативних впливів на довкілля й стан здоров'я населення.

Щодо аналізу чинників і факторів, які суттєво ускладнили здійснення СЕО то, насамперед, слід відзначити, скорочений перелік статистичних показників, що обробляються Державною службою статистики України.

Зокрема, призупинено збір кількості працевлаштованих та обсягів реалізованої продукції в розрізі підприємств, що надалі внеможливише їх узагальнення за галузями економіки в розрізі громад. Значно скоротилися показники забезпечення соціальною інфраструктурою.

Особливе значення для аналізу й моделювання просторового розвитку відіграють геопросторові дані, тобто дані з чіткою географічною прив'язкою. Більшість таких даних є застарілими й зберігаються в паперовому форматі, що внеможливише їх застосування для виконання поточного аналізу й прогнозування розвитку громади. Це стосується як інформації щодо природних умов і ресурсів, розвитку небезпечних природних процесів, так і структури землекористування та територій зі встановленим режимом використання (природоохоронні території, зони та округи санітарної охорони, охоронні зони, санітарно-захисні зони та ін.).

Таким чином, скорочений обсяг статистичних показників і невпорядкованість й застарілість геопросторових даних значно обмежили можливість аналізу просторового розвитку громади, і відповідно – звузило можливості стратегічного моделювання їх просторового розвитку.

Під час здійснення цільового аналізу проєкту, зокрема оцінки відповідності документу державного планування цілям Стратегії, встановлених на регіональному й місцевому рівнях, авторами Звіту виявлено, що більшість стратегічних і програмних документів мають кінцевий термін реалізації в 2020 р. та не можуть розглядатись як довгострокові. Разом з тим, аналіз реалізації відповідних документів підтвердив доцільність продовження їх терміну дії або дублювання визначених ними, але не реалізованих операційних цілей та завдань у нових стратегічних і програмних документах як державного, так і регіонального рівнів.

9. УСКЛАДНЕННЯ (НЕДОСТАТНІСТЬ ІНФОРМАЦІЇ ТА ТЕХНІЧНИХ ЗАСОБІВ) ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ СТРАТЕГІЧНОЇ ЕКОЛОГІЧНОЇ ОЦІНКИ

Серед факторів, що ускладнили проведення стратегічної екологічної оцінки можна виділити наступні:

- відсутність статистичних відомостей та інших характеристик для кожного окремого населеного пункту громади й просторової прив'язки статистичних даних і рішень Стратегії для можливості більш цілісної їх оцінки;
- неповнота оцінки проблем довкілля й пріорітизації таких проблем, пов'язані з недостатньою взаємодією суб'єктів, прямо та опосередковано пов'язаних із територією, на яку розробляється Стратегія.

10. ЗАХОДИ, ПЕРЕДБАЧЕНІ ДЛЯ ЗДІЙСНЕННЯ МОНІТОРИНГУ НАСЛІДКІВ ВИКОНАННЯ ЗВІТУ ПРО СТРАТЕГІЧНУ ЕКОЛОГІЧНУ ОЦІНКУ СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СНОВСЬКОЇ МІСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ НА 2021-2027 РОКИ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, В ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ

Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Стратегії є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Стратегія, а також необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку в майбутньому.

Моніторинг Стратегії повинен здійснюватися постійно діючим профільним органом, що здійснює координацію – відділ економічного розвитку та інвестицій Сновської міської ради. Громадський моніторинг і контроль: Комітет з управління впровадження Стратегії, до складу якого, за згодою, входять представники громадськості, бізнесу, експертного середовища, спеціалісти виконавчого комітету, депутати та ін. Рішення Комітету носять дорадчий характер. Склад комітету та його рішення затверджуються рішенням Сновської міської ради протягом усього періоду її впровадження.

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей в ситуації, що змінюється. Збирання даних і систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

- відповідність до визначеного часу реалізації;
- ступінь реалізації, закладених у документі продуктів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;
- запровадження змін до завдань у зв'язку зі змінами соціально-економічних умов.

Впливи виконання документа державного планування на довкілля, в тому числі на здоров'я населення можуть бути виявлені в результаті моніторингу реалізації цілей документу державного планування, які мають прямі наслідки на стан навколишнього середовища, умови життєдіяльності й здоров'я населення. Моніторинг даних впливів можливо здійснювати за індикаторами наведеними в таблиці 10.1. Для підвищення якості оцінки антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та здоров'я населення, прогнозування стану екосистем та досягнення їх екологічної рівноваги необхідно щорічно проводити поглиблений аналіз лабораторних досліджень стану атмосферного повітря, водних ресурсів, ґрунту.

**Таблиця 10.1. – Потенційні індикатори для здійснення моніторингу
документу державного планування**

Оперативна ціль	Індикатори
Стратегічна ціль 1: Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення	
1.1 Інкубація місцевих економічно-сільськогосподарських ініціатив	Кількість створених фермерських господарств протягом року Кількість створених сільськогосподарських виробництв
1.2 Розвиток несільсько-господарського підприємництва	Кількість видів послуг, що надаються Кількість взаємопов'язаних організацій, од. Середня кількість відвідувачів у нововідкритих закладах на рік, осіб
1.3. Підтримка в організації та пошуку зовнішніх ринків збуту для малих сільськогосподарських товаровиробників	Кількість звернень за наданням консультації протягом року Кількість об'єднаних в СОКах дрібних домогосподарств Кількість учасників програми
1.4. Розробка та поширення інвестиційної пропозиції громади	Кількість підготовлених інвестиційних пропозицій
1.5. Діяльність щодо відновлення зелених територій, збільшення зелених насаджень	Кількість облаштованих парків та скверів
1.6. Уможливлення швидкого початку підприємницької діяльності шляхом створення інвестиційних зон, обладнаних необхідною інфраструктурою, інших видів підтримки	Кількість та площа задіяних інвесторами підготовлених земельних ділянок
1.7. Сприяння професійній підготовці та підвищенню кваліфікації підприємців та фермерів у сфері виробництва, охорони довкілля, збуту своєї	Кількість фермерів, які пройшли спеціалізоване навчання

продукції та послуг	
1.8. Побудова хорошого іміджу громади як привабливого місця для активного відпочинку, в т.ч. на воді та на велосипедах	Кількість видів послуг, що надаються Кількість створених робочих місць для бізнесу Збільшення туристів в громаду, % Кількість переглядів інтерактивної карти діючих туристичних маршрутів громади протягом року Кількість відпочивальників на річці Снов із інших громад протягом року Кількість облаштованих стоянок /кількість громадян, які ними скористалися протягом року Кількість облаштованих туристичних маршрутів /кількість громадян, які ними скористалися протягом року Кількість розчищених ставків
Стратегічна ціль 2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища	
2.1. Підвищення якості медичної допомоги та охорони здоров'я різних груп мешканців	Кількість видів сервісних послуг, що надаються Кількість придбаних квартир для медичних працівників Кількість медперсоналу, що пройшли підвищення кваліфікації
2.2. Модернізація інфраструктури та системи охорони здоров'я	% проведених ремонтних робіт % оснащеності медичних кабінетів згідно стандартів % модернізації та оновлення матеріально-технічної бази закладів охорони здоров'я Кількість спеціалістів забезпечених житлом Відсоток відремонтованих ФП, % Кількість реанімобілей в громаді
2.3. Поширення використання енергозберігаючих технологій у комунальному господарстві громад	% будівель, що пройшли термосанацію Кількість створених ОСББ
2.4. Промоція відповідального ставлення до здоров'я різних груп мешканців, пов'язана зі ставленням до способу життя та освітою про громадське здоров'я	% кількості збільшення обстежених мешканців громади

2.5. Покращення системи протипожежної безпеки, підтримка добровольчого руху, школа пожежників	Кількість обладнаних освітніх закладів пожежною сигналізацією та блискавко захистом Кількість облаштованих пожежних пунктів
Стратегічна ціль 3. Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування, міжкультурної та міжгендерної передачі традицій сіверського Полісся	
3.1. Формування громадянських компетентностей та підтримка неурядових організацій Сновської громади	Кількість встановлених біг-бордів Кількість (од.) та якість нових напрямків діяльності Кількість організацій, що скористалися міні-грантіном протягом року Кількість реалізованих місцевих ініціатив
3.2. Збереження місцевої історичної та культурної ідентичності	Кількість фестивалів поліської культури та мистецтва Сіверщини, та їх учасників, осіб
3.3. Побудова системи включення осіб з інвалідністю в життя громади, їх суспільно-професійної реінтеграції та реабілітації	% дітей з особливими потребами, які скористалися послугами інклюзивного центру протягом року % доступних громадських місць для осіб із особливими потребами на теренах громади
3.4.Покращення надання соціальних послуг для різних груп мешканців	Кількість та обсяги надання соціальних послуг Кількість осіб, що скористалися послугою на території старостинських округів протягом року
Стратегічна ціль 4. Підвищення комфорту життя мешканців та мешканок громади	
4.1.Забезпечення доступності систем водопостачання та каналізації	Довжина(км) проведених мереж водопостачання (водовідведення)/ кількість підключених абонентів, осіб Підвищення якості стану очисних споруд Кількість збудованих свердловин, од.
4.2.Підвищення якості доріг та системи комунікацій	Довжина відремонтованих доріг протягом року, км
4.3. Впровадження системи екологічного управління комунальними відходами	Кількість придбаних одиниць спецтехніки / контейнерів для сміття Кількість встановлених сміттєвих баків % облаштованих сміттєзвалищ
4.4.Покращення доступності громадських послуг для різних груп мешканців	Кількість придбаних одиниць спецтехніки. Кількість об'єктів, пристосованих до для старших осіб та осіб з особливими потребами

	Рівень задоволеності мешканців
4.5.Створення системи реєстрації та управління земельними ресурсами, а також територіального планування	Кількість проданих та наданих в оренду земельних ділянок, од. Кількість оформлених об'єктів, од. Кількість оформлених об'єктів, од.
4.6.Поліпшення громадської безпеки	Кількість встановлених елементів дорожньо-вуличного обладнання, од Кількість встановлених камер відеоспостереження, од Зниження злочинності (%), безпека мешканців
4.7.Модернізація інфраструктури сфери культури	Підвищення енергоефективності, % Підвищення якості наданих послуг % оснащення необхідними засобами
4.8.Створення нової пропозиції культурних заходів для різних груп жителів	Кількість населених пунктів, які взяли участь у фестивалі Середня чисельність жителів, які скористалися зоною відпочинку протягом року
4.9.Удосконалення системи управління громадою та підвищення компетентності кадрів	Кількість забезпечених місць комп'ютерною технікою, од. Функціональність ЦНАПу Кількість програм, які враховують інтереси та потреби жінок та чоловіків; сума бюджетних коштів, спрямованих на забезпечення гендерної рівності Економія часу для відвідувачів на отримання послуг Кількість відвідувачів, що скористалися даною послугою протягом року
4.10.Транскордонне, міжнародне співробітництво та просування громади	Чисельність згадок про брендбук громади в мережі Інтернет протягом року Проведення спільних заходів
4.11.Покращення транспортної доступності та мобільності місцевої громади шляхом модернізації доріг	Кількість придбаних пасажирських автобусів Кількість облаштованих зупинок громадського транспорту
4.12.Інвестиції у відновлювані джерела енергії та енергозбереження	Зменшення споживання енергії в приміщеннях комунальної власності
4.13.Створення та розвиток цифрових ресурсів громади та популяризація	Кількість відвідувань геопорталу відкритих даних громади протягом року Зменшення робочого часу, що витрачається для підготовки необхідної інформації

використання цифрових технологій, подолання «цифрового виключення»	
4.14.Модернізація вуличного освітлення	Кількість освітлених населених пунктів, од. Кількість освітлених населених пунктів ліхтарями на сонячних батареях, од.
Стратегічна ціль 5. Громада, приязна для молодих мешканців та мешканок шляхом вдосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту та рівного доступу до них для різних груп молоді	
5.1.Модернізація матеріально-технічної бази закладів середньої загальної освіти та забезпечення дотримання стандартів якісної освіти	Кількість дітей, що харчуються, ос. Кількість шкільних їдалень, що обладнані згідно нового Санітарного регламенту, од. Забезпеченість учнів освітніми послугами Економія енергоносіїв протягом опалювального періоду Кількість закладів освіти, що покращили матеріально-технічну базу протягом навчального року, од. Кількість придбаних автобусів, од.
5.2.Організація вільного часу підлітків та молоді	Кількість музичних колективів, що запрошені до участі в щорічному РОК-фестивалі, од. Кількість проведених заходів та залученої молоді протягом року Кількість проведених тренінгів, од. Ефективна робота Молодіжного простору Кількість залучених навчальних закладів / учнів до участі у міжнародній програмах eTwinning, Еразмус+
5.3.Модернізація спортивних споруд для юнаків та юнок	Кількості спортивних колективів, залучених на змагання різних рівней Кількість осіб, що скористалися спортивними об'єктами, осіб Кількість осіб, що займаються в секціях
5.4.Осучаснення системи позашкільної освіти громади, покращення її оснащення та доступності	Підвищення енергоефективності,% Кількість придбаних музичних інструментів, од.
5.5.Модернізація матеріально-технічної бази закладів дошкільної освіти	Розбудова сучасного освітнього простору, що задовольняє потреби дітей Кількість дітей закладу, охоплених освітніми послугами

Для цього доцільним є налагодження в громаді системи моніторингу навколишнього природного середовища (повітряний та водний басейни, ґрунт, фізичні фактори впливу) з організацією стаціонарних постів і пунктів контролю в межах житлової, промислової та рекреаційної зон.

У разі виявлення систематичних відхилень від гігієнічних нормативів складових довкілля необхідно здійснювати аналіз захворюваності населення громади з метою виявлення негативного впливу факторів довкілля на здоров'я населення, використовуючи в тому числі статистичні дані.

Здійснення моніторингу впливів виконання документа державного планування на довкілля, в тому числі на здоров'я населення за визначеними показниками з веденням щорічної звітності дозволить своєчасно виявляти недоліки й порушення, які негативно впливають на комфортність проживання населення, і обґрунтувати необхідні заходи по їх усуненню.

З метою моніторингу реалізації проєктних рішень ДДП та розвитку регіональної системи моніторингу довкілля в цілому до першочергових завдань місцевих органів влади рекомендовано внести наступні:

- виділити першочергово в умовах розширення місцевих повноважень кошти на розроблення й впровадження уніфікованих підходів і програмного забезпечення для узагальнення й подолання екологічної інформації та результатів її оцінки з використанням різноманітних технологій;
- провести модернізацію й переоснащення засобів аналітичного контролю служб спостережень за станом природних об'єктів;
- ввести вагову фінансову та адміністративну відповідальність усіх суб'єктів та їх керівництва за оперативність надання та об'єктивність інформації щодо змін у природному середовищі громади;
- забезпечити проведення регулярних звітних засідань місцевих координаційних рад з питань екології й використання природних ресурсів;
- розширити участь громадськості у виконанні завдань, які поставлені регіоном з питань екологічної безпеки та його моніторингу.

Для розробки заходів, спрямованих на усунення негативних наслідків втручання людини в навколишнє природне середовище й поліпшення екологічної ситуації, застосування методів оптимізації природокористування при одночасному збереженні довкілля необхідне постійне вдосконалення екологічного моніторингу. Актуальність і невідкладність вирішення проблем моніторингових досліджень полягають у першочерговому створенні локальних систем екологічного моніторингу, на основі яких можна буде приймати ефективні рішення щодо зменшення забруднення на місцевому рівні, що в свою чергу матиме свої результати на регіональному та загальнодержавному рівнях.

11. ОПИС ЙМОВІРНИХ ТРАНСКОРДОННИХ НАСЛІДКІВ ДЛЯ ДОВКІЛЛЯ, У ТОМУ ЧИСЛІ ДЛЯ ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ (ЗА НАЯВНОСТІ)

Оскільки наслідки виконання Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки не поширюватимуться на території за межами України та не матимуть впливу на довкілля суміжних країн, то ймовірні транскордонні наслідки для довкілля, у тому числі, для здоров'я населення внаслідок реалізації відсутні.

12. РЕЗЮМЕ НЕТЕХНІЧНОГО ХАРАКТЕРУ ІНФОРМАЦІЇ, ПЕРЕДБАЧЕНОЇ ПУНКТАМИ 1-10 ЦЬОЇ ЧАСТИНИ, РОЗРАХОВАНЕ НА ШИРОКУ АУДИТОРІЮ

Зміст та основні цілі документа державного планування, його зв'язок з іншими документами державного планування

Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки є основним документом для реалізації соціально-економічного розвитку громади.

Головною метою Стратегії є створення умов для економічного зростання й вдосконалення механізмів управління розвитком громади на засадах ефективності, відкритості й прозорості, посилення інвестиційної та інноваційної активності, забезпечення належного функціонування інженерно-транспортної та комунальної інфраструктури, дотримання високих екологічних стандартів.

Стратегією визначено бачення громади: Сновська громада – ошадлива для довкілля, приваблива для життя територіальна спільнота активних людей на берегах цілющої річки Снов. Самодостатня громада, відома сприятливими умовами для розвитку технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії відпочинку та оздоровлення, поширенням кооперації серед малих товаровиробників, а також якісними та доступними послугами. Громада цікавого дозвілля, що спирається на унікальні традиції українського Полісся та відкрита до новітніх тенденцій

У Стратегії визначені стратегічні цілі, розраховані на 7 років. Оперативні цілі сформовані як елементи на шляху досягнення стратегічних цілей, які передбачають реалізацію необхідних завдань і заходів. Стратегічними цілями розвитку громади визначені:

Стратегічна ціль 1. Інноваційний розвиток пріоритетних галузей економіки: технологічного аграрного та лісового господарств, індустрії туризму, відпочинку та оздоровлення

Стратегічна ціль 2. Громада, де надаються якісні послуги для мешканців та мешканок з охорони здоров'я та забезпечується активний захист навколишнього природного середовища

Стратегічна ціль 3. Інтегрована громада: розвиток людського капіталу на засадах громадської активності, забезпечення доступу до соціальних послуг, хорошого врядування, міжкультурної та міжгендерної передачі традицій сіверського Полісся

Стратегічна ціль 4. Підвищення комфорту життя мешканців та мешканок громади

Стратегічна ціль 5. Громада, приязна для молодих мешканців та мешканок шляхом вдосконалення системи сучасної освіти, виховання, дозвілля, розвитку спорту та рівного доступу до них для різних груп молоді

Документ має модульний характер. Окремі його напрями є самодостатніми, автономними, сформованими в розрахунку на подальше впровадження шляхом реалізації проєктів, кожен із яких є окремим елементом Стратегії розвитку, але може впливати на загальний результат. При потребі, документ може бути доповнений іншими напрямками розвитку, які в подальшому громада визначить, як ключові.

Очікується, що реалізація основних положень Стратегії дасть можливість створити реальні умови для піднесення життєвого рівня населення, вирішення соціальних проблем на основі росту економіки, підвищення ефективності роботи господарського комплексу шляхом структурних перетворень, використання наявних природних, мінерально-сировинних, трудових, матеріальних, фінансових ресурсів, забезпечення екологічної та техногенної безпеки.

Стратегія узгоджується зі Стратегією розвитку Чернігівської області на 2021-2027 рр., Державною стратегією регіонального розвитку на період до 2027 р., Положеннями Національної доповіді «Цілі Сталого Розвитку: Україна» та діючих короткострокових і середньострокових галузевих регіональних програм.

Характеристика поточного стану довкілля й здоров'я населення, в тому числі на територіях які ймовірно зазнають впливу, та прогнозні зміни цього стану, якщо документ державного планування не буде затверджено

Природно-географічні умови території Сновської громади та основні кліматичні процеси сприятливі для формуванню різних видів діяльності, що забезпечує соціально-економічний розвиток громади (агровиробництво, комунальна сфера, рекреаційна діяльність, сфера послуг, екологічний туризм).

Дослідження стану атмосферного повітря дозволяють констатувати його як «чисте, незабруднене», що є сприятливим для організації рекреаційної і туристичної діяльності, розбудови сфери короткотривалого і довготривалого відпочинку та відповідної інфраструктури для забезпечення даних видів діяльності.

У процесі аналізу поточного стану довкілля були використані статистичні дані та офіційні дані обласних органів виконавчої влади, що реалізують державну політику в сфері охорони навколишнього природного середовища й реалізують державну політику в сфері охорони здоров'я. Окрім того, були проаналізовані доступні дані моніторингових спостережень, що здійснюються в рамках програм державного моніторингу навколишнього середовища на локальному й регіональному рівнях.

Стан навколишнього природного середовища громади характеризується як задовільний. При цьому помірні техногенні навантаження отримують атмосферне повітря, ґрунти та водний басейн.

Забруднення атмосферного повітря на території Сновської міської територіальної громади відбувається в результаті викидів забруднюючих речовин від стаціонарних і пересувних джерел забруднення.

Однією з основних причин забруднення атмосферного повітря є застарілі технології та устаткування, на базі яких функціонують підприємства, і які не в змозі забезпечити дотримання встановлених законодавством нормативів граничнодопустимих викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря.

Проте, на даний час, основним забруднювачем на території залишається автотранспорт. У відпрацьованих газах автомобільних двигунів налічується біля 100 різних компонентів, більшість з яких є токсичними.

Великий обсяг викидів від автотранспорту пояснюється, насамперед, збільшенням кількості приватного автотранспорту, експлуатацією технічно-застарілого автомобільного парку, використанням палива низької якості, аварійним станом доріг.

На даний час на території громади зберігається досить напружена ситуація з водокористуванням та охороною поверхневих вод.

Причиною незадовільного стану поверхневих вод є значне захащення берегів і водного дзеркала річок сміттям і господарсько-побутовими відходами, а також випадки самовільного будівництва в межах прибережно-захисних смуг, розташування об'єктів господарської діяльності, житлової забудови, розорювання земельних ділянок у межах водоохоронних зон і прибережно-захисних смуг.

Серед найгостріших екологічних проблем, актуальних на території громади є проблема поводження з відходами. Стихійні сміттєзвалища організовуються населенням, в основному, на околицях населених пунктів, де відсутні дороги з твердим покриттям, наявні локальні природні пониження. Локальні скупчення побутового сміття спостерігаються на високих прибережних схилах у тих місцях, де вище від рівня схилів розміщена забудова. На окремих ділянках спостерігається накопичення будівельного сміття в перемішку з ґрунтом.

Негативним явищем є засмічення невеликих струмків органічними рештками (бур'янами), які залишаються після збирання врожаю, а також перегноєм, напіврідким курячим послідом.

Неправильне ведення землеробства: відсутність сівозміни, розорювання схилів (поздовжнє розорювання схилів, навіть невисоких, яке спричинює змивання частинок ґрунту) провокує площинну ерозію.

На схилах крутіше 8% розвивається лінійна ерозія (ріст ярів). Ерозійна діяльність проявляється найбільш інтенсивно під час сніготанення й літніх зливових дощів. Розмитий матеріал виноситься в річку Снов. Також інтенсифікація росту ярів відбувається у весняно-літній період. В ярах та балках з'являються нові та ростуть старі промоїни. По промоїнах

відбувається перенос матеріалу, котрий частково відкладається в днищах, частково виноситься з ярів. По тальвегах балок наявні постійні та тимчасові водотоки.

Основними факторами впливу стану навколишнього середовища на здоров'я населення є забруднення атмосферного повітря та якість питної води.

Ключові виявлені екологічні проблеми громади, в тому числі ризики впливу на здоров'я населення, які стосуються документа державного планування

Серед важливих екологічних проблем громади, в тому числі що мають ризики впливу на здоров'я населення, можна виділити наступні:

- викиди забруднюючих речовин стаціонарними та пересувними джерелами;
- скид поверхневого стоку, що формується на території громади без очистки та недостатня якість очищення стічних вод на каналізаційних очисних спорудах;
- відсутність централізованого водопостачання, незадовільна якість води у локальних системах водопостачання;
- відсутність винесених в натуру меж прибережних захисних смуг водойм та водотоків в межах громади;
- відсутність ефективної системи поводження з твердими побутовими відходами, наявність на території громади сміттєзвалищ твердих побутових відходів та несанкціонованих звалищ;
- біологічне та хімічне забруднення ґрунтів.

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального та місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, у тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі та завдання у сфері охорони здоров'я. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики, визначених у вищезазначених документах, показали значну ступінь відповідності цілям, які визначені в Стратегії.

Для досягнення цілей екологічної політики, встановлених на національному та місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища та здоров'я населення, що впливають з реалізації Стратегії.

Зобов'язання в сфері охорони довкілля, в тому числі пов'язані з запобіганням негативному впливу на здоров'я населення, встановлені на міжнародному, державному та інших рівнях, що стосуються документа державного планування, та шляхи їх врахування

В процесі виконання СЕО був проведений аналіз низки документів міжнародного, державного, регіонального й місцевого рівня, що містять зобов'язання у сфері охорони довкілля, в тому числі пов'язані із запобіганням негативного впливу на здоров'я населення. Також були розглянуті документи, що містять екологічні цілі й завдання в сфері охорони здоров'я. Результати аналізу цілей та завдань екологічної політики, визначених у вищезазначених документах, показали значну ступінь відповідності цілям, які визначені в Плану Стратегії.

Опис наслідків реалізації проєктних цілей документу державного планування для довкілля, а також для здоров'я населення, в тому числі кумулятивних, синергічних позитивних і негативних наслідків

Проведений аналіз виявив потенціал для позитивного Стратегії на довкілля та здоров'я населення. Водночас, були виявлені потенційні ризики негативних впливів на навколишнє середовище, що можуть виникнути внаслідок реалізації окремих цілей, прийнятих в Стратегії.

Серед ключових наслідків реалізації Стратегії доцільно виділити:

- вплив на атмосферне повітря;
- вплив на водні ресурси;
- вплив на ґрунти та земельні ресурси;
- вплив на біорізноманіття та рекреаційні зони;
- щодо охорони здоров'я населення та інфраструктуру;
- щодо поводження з відходами;
- вплив на екологічне управління та моніторинг.

Для кожної проєктної цілі Стратегії, що може мати потенційні негативні наслідки (впливи), які визначені в процесі аналізу впливу на окремі компоненти довкілля, наданий короткий опис потенціального кумулятивного впливу та пропозиції щодо їх пом'якшення.

Заходи, що передбачається вжити для запобігання, зменшення та пом'якшення негативних наслідків виконання документа державного планування

Для досягнення цілей екологічної політики, встановлених на національному й місцевому рівнях, запропоновано ряд заходів для пом'якшення виявлених потенційних негативних наслідків для навколишнього середовища й здоров'я населення, що впливають з реалізації Стратегії.

Для кожної стратегічної цілі виділено ряд комплексних заходів економічного, соціально-політичного, технологічного та культурного характеру.

Обґрунтування вибору виправданих альтернатив, що розглядалися, опис способу, в який здійснювалася стратегічна екологічна оцінка, в тому числі будь-які ускладнення (недостатність інформації тощо)

У контексті СЕО документації «Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади на 2021-2027 роки» були прийняті наступні перспективи для вивчення наявних альтернатив та їх впливу на навколишнє середовище:

Альтернатива 1: «нульовий сценарій», тобто опис, прогнозування та оцінка ситуації у випадку незатвердження Стратегії;

Альтернатива 2: розроблення декількох галузевих секторальних стратегій розвитку Сновської міської територіальної громади.

Отже, за результатами аналізу визначено, що в рамках сценарію «нульової альтернативи» подальший сталий розвиток території є сумнівним, а зазначена альтернатива призводить до певної стагнації та неефективного використання природних, матеріальних та фінансових ресурсів, погіршення екологічної ситуації в цілому.

Обрання Альтернативи 2 безумовно сприяло б вирішенню окремих галузевих проблем, але значно зменшило кумулятивний ефект, який створює розробка Стратегії розвитку Сновської міської територіальної громади.

Заходи передбачені для здійснення моніторингу наслідків виконання документа державного планування для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Моніторинг екологічних індикаторів ефективності впровадження Стратегії є важливою формою контролю того, який фактичний вплив на довкілля матиме Стратегія, а також необхідною передумовою забезпечення збалансованості розвитку громади. Необхідно передбачити регулярність збору моніторингових даних за визначеними індикаторами та їх постійний аналіз для врахування під час прийняття рішень щодо планування розвитку у майбутньому.

Моніторинг та оцінка здійснюються на основі систематичного збору інформації про стан реалізації запланованих завдань та цілей в ситуації, що змінюється. Збирання даних і систематичний їх аналіз має на меті оцінити:

- відповідність до визначеного часу реалізації;
- ступінь реалізації, закладених у документі проєктів та, водночас, досягнутих таким чином результатів;
- запровадження змін до завдань у зв'язку зі змінами соціально-економічних умов.

Опис ймовірних транскордонних наслідків для довкілля, в тому числі для здоров'я населення

Зважаючи на географічне положення території Сновської міської об'єднаної територіальної громади реалізація Стратегії не матиме транскордонного впливу на елементи довкілля, тому відсутня потреба в оцінці транскордонних наслідків.

17.09.2021 р.

Перший заступник
Сновського міського голови

Павло МІРОШНИЧЕНКО

Начальник відділу економічного
розвитку та інвестицій
Сновської міської ради

Ганна ГУКУН